

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

**PROPOSTA DIDÀCTICA
PER TREBALLAR
L'ALFABETITZACIÓ
MEDIÀTICA I
INFORMACIONAL AL
CICLE SUPERIOR DE
L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA**

Universitat de Barcelona

Facultat d'Educació

Grau de Mestre d'Educació Primària

Autora: Marta Llenas i Castellanos

Tutora: Dra. Ilaria Bellatti

Treball Final de Grau

Curs 2019-2020

Modalitat B

RESUM

En aquest Treball Final del Grau de Mestre d'Educació Primària es dissenya, s'aplica i s'avalua una proposta didàctica en línia pel curs de 5è d'Educació Primària. La proposta està fonamentada en una recerca sobre la desinformació i els seus efectes multidimensionals en les persones que construeixen la pròpia visió sobre la realitat des del propi dietari informatiu. Per aquest motiu es destaca la importància de l'Alfabetització Mediàtica i Informacional en edats primerenques per complementar el recorregut formatiu dels alumnes en adquisició d'habilitats i coneixements lingüístics i comunicatius des de l'anàlisi i contrastació de les fonts d'informació. D'aquesta manera es vol contribuir a donar eines que permetin detectar la manipulació i el biaix del contingut informatiu produït pels mitjans de comunicació, i posicionar als ciutadans de les noves generacions de forma autònoma i de manera independent davant del món.

La Seqüència Didàctica estableix els hàbits de consum de notícies informatives mediàtiques de l'alumnat i va dirigida a treballar la Competència Mediàtica i Informacional d'aquests a través de sis sessions en les quals els alumnes adquiriran les eines necessàries per analitzar amb rigor notícies informatives mediàtiques sobre el SARS-CoV-2. La Seqüència Didàctica s'ha dissenyat amb la intenció d'establir passos de detecció de notícies que produeixin desinformació i per tal de conèixer el funcionament dels mitjans de comunicació. Amb aquesta proposta es pretén millorar la visió crítica del que passa al voltant dels alumnes i la seva capacitat de discernir i d'accedir a notícies informatives confiables.

L'aplicació s'ha realitzat en línia al curs de 5è de Primària d'una escola pública i ha tingut resultats positius en els objectius proposats, arribant a observar un perfeccionament dels alumnes en la percepció del món de la informació. S'ha valorat positivament el grau de satisfacció i conformitat sobre el funcionament de la Seqüència Didàctica per part de l'alumnat i dels familiars que els han acompanyat.

Paraules clau: *Desinformació, Alfabetització Mediàtica i Informacional, Competència Digital, Pensament Crític, Educació Primària.*

ABSTRACT

This Final Project of the Degree in Primary Education designs, applies and evaluates a methodological online proposal for 5th grade students. This proposal is substantiated in a research on disinformation and its multidimensional effects on people that build their own vision of reality on their media consumption. Therefore, Media and Informational Literacy is key on early ages to improve the education of the students on linguistic and communicative abilities and analysing and comparing data sources. Thus, it contributes to give tools to identify manipulation and content bias through mass media and to position new generations citizens to be autonomous and independent.

The proposal establishes the media news consumption patterns on the students and focuses on working on the Media and Informational Literacy of those through six sessions, on which students will develop the necessary tools to accurately assess the reliability of the media news on SARS-CoV-2. This proposal has been designed with the intention to establish steps to spot news that produce disinformation and to learn the operation of the communication media. Therefore, improving students critical thinking about their environment and their capacity to access to trustable news.

This methodological proposal has been applied online at the 5th grade of a state school and has obtained positive results on the proposed objectives, causing a refinement on the students perceptions of mass media. The satisfaction of the students and their families on the proposal has been positively assessed.

Keywords: *Disinformation, Media and Informational Literacy, Digital Competence, Critical Thinking, Primary Education.*

AGRAÏMENTS

Per començar aquest treball m'agradaria poder agrair a totes les persones que m'han ajudat a créixer en aquesta experiència i que han fet possible la seva realització i finalització. És gairebé impossible no deixar-se a ningú, perquè la llista de persones que m'han fet costat és, afortunadament, molt llarga.

Vull donar les gràcies a Déu, qui m'ha donat les forces durant tot aquest temps, pel seu amor incondicional.

En segon lloc vull agrair a la meva família tot el seu suport en tots els aspectes. A la meva mare per no deixar-me queixar més del compte i animar-me a treballar, al meu pare per la tranquil·litat i per creure en tot moment que ho aconseguiria. També a les meves estimades àvies per creure que soc la millor neta del món i que ho faria perfecte. A tota la meva família per aguantar els meus nervis i no deixar-me perdre el somriure. Cal mencionar especialment a la meva parella, per totes les vegades que no he necessitat paraules per rebre l'abraçada que necessitava, per totes les mostres de suport i pels ànims durant els quatre anys de carrera i especialment durant aquest treball.

No podria passar aquesta secció sense agrair a la meva tutora del TFG tota la seva ajuda. Per la seva dedicació a aquest treball des d'abans de ser-ne la tutora oficial, per ser la meva tutora de la beca, per no queixar-se de les meves presses i flexibilitzar les entregues, per la implicació, les incomptables hores dedicades, les correccions, les propostes de millora, les lectures proposades... i sobretot, per tractar-me com a una persona i una igual i acabar sent més que mestra, una mentora, i per ser transparent i sincera amb tots els alumnes. També a tots els professors i professores que he tingut al llarg de tot el grau.

Agrair també a les tutores dels grups de 5è de l'escola on he implementat la proposta, per la seva disposició a aprendre i a col·laborar amb el projecte i per deixar-me tanta llibertat per provar. Als 54 alumnes que he tingut, per la disposició a col·laborar, els comentaris per millorar i la paciència per rebre les correccions. Han estat un repte i una motivació durant aquests mesos i desitjo que recordin què han après per molts anys.

A les meves amigues els he d'agradar els cafès virtuals de les llargues tardes de treball, tenir un refugi on parlar de qualsevol tema i distreure'm (aquesta vegada a distància) i que entenguin les meves absències, sense el seu suport i el seu humor no hagués estat el mateix, ho fan tot més fàcil.

LLISTAT D'ABREVIATURES

AMI – Alfabetització Mediàtica i Informacional

CMI – Competència Mediàtica i Informacional

MIL – Media and Informational Literacy (Sigles en anglès d'AMI)

SD – Seqüència Didàctica

UN – Nacions Unides

UNESCO - Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ DE LA TEMÀTICA DEL TFG	8
1.1. JUSTIFICACIÓ I PLANTEJAMENT DEL PROBLEMA.....	10
1.2. OBJECTIUS	12
2. MARC TEÒRIC.....	13
2.1. LA DESINFORMACIÓ I ELS SEUS EFECTES	14
2.1.1. <i>Disinformación i Misinformación en la literatura especializada.....</i>	<i>14</i>
2.1.2. <i>La desinformación com a problema multidimensional</i>	<i>17</i>
2.2. LA NECESSITAT DE L'ALFABETITZACIÓ MEDIÀTICA I INFORMACIONAL	19
2.2.1. <i>Aportacions rellevants a la definició de l'alfabetització mediàtica i informacional</i>	<i>20</i>
2.2.2. <i>Beneficis educatius d'introduir l'AMI a les aules</i>	<i>22</i>
2.2.3. <i>Treballar l'AMI a l'escola.....</i>	<i>23</i>
2.3. LA SITUACIÓ ACTUAL DE L'ALFABETITZACIÓ MEDIÀTICA I	
INFORMACIONAL.....	28
3. DISSENY DE LA PROPOSTA D'INTERVENCIÓ	32
3.1. CONTEXTUALITZACIÓ LEGISLATIVA I ENTORN ESCOLAR.....	33
3.1.1. <i>Context legislatiu curricular de la proposta de seqüenciació didàctica.....</i>	<i>34</i>
3.2. METODOLOGIA.....	40
3.3. ACTIVITATS I RECURSOS	43
3.3.1. <i>Activitats de la Fase Inicial.....</i>	<i>44</i>
3.3.2. <i>Activitats de la Fase de Desenvolupament.....</i>	<i>46</i>
3.3.3. <i>Activitats de la Fase de Tancament.....</i>	<i>49</i>
3.4. AVALUACIÓ DE LA SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA	50
3.5. SUPERVISIÓ DE LA PROPOSTA.....	51
3.5.1. <i>Sessió 0.....</i>	<i>51</i>
3.5.2. <i>Sessió 1</i>	<i>52</i>
3.5.3. <i>Sessió 2.....</i>	<i>52</i>
3.5.4. <i>Sessió 3.....</i>	<i>53</i>
3.5.5. <i>Sessió 4.....</i>	<i>53</i>
3.5.6. <i>Sessió 5.....</i>	<i>54</i>
3.5.7. <i>General.....</i>	<i>55</i>
3.5.8. <i>Qüestionaris inicial i final.....</i>	<i>58</i>
3.5.9. <i>Avaluacions</i>	<i>62</i>

4. CONCLUSIONS.....	64
5. LIMITACIONS DE L'ESTUDI I PROJECCIÓ.....	67
6. ANNEXOS.....	70
6.1. ANNEX 1: MATERIALS SESSIÓ 0.....	70
6.2. ANNEX 2: MATERIALS SESSIÓ 1.....	75
6.3. ANNEX 3: MATERIALS SESSIÓ 2.....	80
6.4. ANNEX 4: MATERIALS SESSIÓ 3.....	88
6.5. ANNEX 5: MATERIALS SESSIÓ 4.....	94
6.6. ANNEX 6: MATERIALS SESSIÓ 5.....	97
6.7. ANNEX 7: RESPOSTES AL QÜESTIONARI DE LES FAMÍLIES.....	102
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	105

ÍNDEX D'IMATGES

Imatge 1. Tweet de Donald J. Trump.....	15
Imatge 2. Tweet de Donald J. Trump.....	16

ÍNDEX DE TAULES

Taula 1. Proposta de Competència Mediàtica i Informacional	24
Taula 2. Taula de les Competències Bàsiques utilitzades de les Àrees de llengua catalana, castellana i literatura	35
Taula 3. Taula de les Competències Bàsiques utilitzades de les Àrees de llengua estrangera....	35
Taula 4. Taula de les Competències Bàsiques utilitzades de l'Àmbit de coneixement del Medi 36	
Taula 5. Taula de les Competències Bàsiques utilitzades de l'Àmbit Artístic.....	36
Taula 6. Taula de les Competències Bàsiques utilitzades de l'Àmbit d'Educació en Valors	36
Taula 7. Taula de les Competències Bàsiques utilitzades de l'Àmbit Digital.....	37
Taula 8. Sessió 0: Presentació	44
Taula 9. Sessió 1: Com anirà això?	45
Taula 10. Sessió 2: Part 1- Observem les notícies i Part 2 – Informacions falses.....	46
Taula 11. Sessió 3: L'estructura de la notícia	47
Taula 12. Sessió 4: Les agències	48
Taula 13. Sessió 5: Ara et toca a tu	49
Taula 14. Resum dades per sessions	56

ÍNDEX DE FIGURES

Figura 1. Gràfic sobre la situació a Espanya.....	28
Figura 2. Adaptació de la taxonomia de Bloom.....	43
Figura 3. Núvol de paraules fet amb les definicions dels alumnes	60

ÍNDEX DE GRÀFIQUES

Gràfic 1. Qüestionari inicial. Pregunta 1. T'agrada llegir o escoltar notícies sobre el que passa al teu voltant?.....	61
Gràfic 2. Qüestionari final. Pregunta 1. T'agrada llegir o escoltar notícies sobre el que passa al teu voltant?.....	61
Gràfic 3. Opinió de les famílies sobre el temps dedicat per la família.....	63

1. INTRODUCCIÓ DE LA TEMÀTICA DEL TFG

El Treball de Final de Grau que es presenta és una proposta d'una seqüència d'activitats didàctiques per a treballar la Competència Mediàtica i Informacional al cicle superior d'Educació Primària.

La Competència Mediàtica, així com l'Alfabetització Digital i la Informàtica, constitueixen avui en dia aspectes bàsics per a la formació inicial i continua d'alumnes i professors. O almenys així hauria de ser per tal que les persones puguem reaccionar a la sobreexposició d'informació que rebem diàriament i sobre la qual formem les nostres opinions sobre la realitat. Tenir eines per poder obtenir coneixements mínims per a la selecció, comprensió, contrastació de milers de canals d'informació és tant un dret com un deure de l'escola.

Quan parlem de Competència Mediàtica, també ens referim a tota una sèrie de formació sobre privacitat, ús de dades per tercers, navegació en xarxa segura i altres qüestions relatives a la seguretat, l'ètica i els riscos de certes formes de compartir informació personal. En aquest treball ens centrarem en un aspecte molt concret de la Competència Mediàtica per tal que alumnes i docents siguin conscients que són usuaris d'un llenguatge i d'unes eines que donen accés a un coneixement compartit a la xarxa digital.

Aquesta proposta de Seqüència Didàctica es fonamenta en una recerca bibliogràfica sobre l'Alfabetització Mediàtica i Informacional que es concreta en l'anàlisi de notícies mediàtiques molt actuals que giren al voltant de la crisi sanitària provocada pel SARS-CoV-2 (COVID-19). Aquesta proposta ha estat aplicada a 54 alumnes de 5è d'una escola pública de Premià de Dalt (Barcelona) i aquí es presenten els resultats de la intervenció.

Després de cursar l'assignatura de Didàctica de la Història amb la meva tutora del Treball Final de Grau (la Dra. Ilaria Bellatti) i treballar els tipus de fonts i la facilitat de manipular-les vaig quedar-me amb ganes d'investigar més sobre el tema. Durant el curs de 3r de carrera ja vam parlar en algun moment de la possibilitat d'elaborar un material per treballar-ho; no va ser fins a finals d'estiu, abans de començar el curs, quan em vaig posar en contacte amb la professora per parlar sobre un possible TFG que consistís en la creació d'un diari adaptat als alumnes de primària que els

permetés accedir a informació d'actualitat. Aquesta idea va anar madurant fins a arribar al projecte que presento.

Per fer aquest treball he tingut una de les beques de col·laboració del Ministeri d'Educació i Formació Professional del Govern d'Espanya (codi 998142) amb el departament de Didàctiques Aplicades. Aquesta beca va ser atorgada per realitzar el projecte anomenat "Actuaciones para fomentar una correcta competencia digital en el alumnado de 6 a 12 años", amb número de sol·licitud 19CO1/008143. Aquest projecte ha consistit en l'elaboració i aplicació d'aquest treball i m'ha permès disposar de més hores per dur-lo a terme, ja que vaig poder començar a mitjans d'octubre, quan va sortir la resolució de la beca.

També he pogut comptar amb l'assessorament de la Doctora Encarnación Carrasco, qui va ser professora meua i actualment és la degana de la Facultat d'Educació. L'objectiu del seu assessorament ha estat revisar el material didàctic prèviament a la seva aplicació a l'escola i donar la seva opinió quant a la utilitat per millorar la competència mediàtica i quant a l'adequació didàctica de la proposta.

Les activitats que vaig preparar durant aquell període de temps i que havia d'implementar després de Setmana Santa no tenien en compte la situació actual de confinament i estat d'alarma degut al SARS-CoV-2. En estar immersos en aquest nou context les activitats van haver de ser transformades, algunes completament i d'altres només adaptades parcialment. Això també va provocar la decisió de centrar la temàtica de les activitats en línia en l'emergència de la situació d'excepcionalitat que es presentava. S'ha considerat necessari plantejar activitats que estiguessin relacionades amb les notícies i la desinformació que s'estava produint al voltant del SARS-CoV-2 a la xarxa. L'aplicació presencial evidentment no s'ha pogut dur a terme i s'ha realitzat a través de la plataforma Google Classroom.

La col·laboració amb l'escola s'ha fet a través d'un contacte familiar que tenia al centre en un altre curs. Les dues mestres de 5è es van mostrar interessades a col·laborar en el projecte i em van oferir anar a l'escola a dur-lo a terme de manera presencial algunes tardes a la setmana. Tot i el canvi d'escenari es van mostrar disposades a crear un espai al Google Classroom pel projecte. La relació amb l'escola ha estat positiva durant tot el procés encara que no massa fluida. Els resultats

d'aquesta aplicació han sigut per un costat sorprenents, ja que s'ha posat de manifest molt poca autonomia a l'hora de treballar dels alumnes i poca Competència Digital. Per altre costat han estat gratificants, ja que s'han detectat millores en la detecció de notícies falses i una ampliació en els mitjans de comunicació que consulten els alumnes.

1.1. JUSTIFICACIÓ I PLANTEJAMENT DEL PROBLEMA

Actualment el postmodernisme és un corrent imperant en tota la societat. Aquesta cosmovisió és difícil de definir per la seva pròpia concepció de la veritat. Basant-nos en el que expressa Vattimo (1990), l'important no són els fets sinó la seva interpretació. Segons el postmodernisme, per causa de la globalització, hi ha una gran varietat de punts de vista i no hi ha una sola interpretació d'un fet i per tant no hi ha una sola realitat, hi ha interpretacions diferents, Lyotard (1987) ho anomena "la crisi del meta relat".

Explicat això, és necessari que ens posicionem en contra del que expressa aquest autor, i altres autors defensors del postmodernisme sobre la impossibilitat de conèixer la veritat, perquè si no aquest treball perd la seva raó de ser. La postura en la qual ens situem, sense necessitat d'etiquetar-la, ens permet arribar a conèixer i explicar els fets que han succeït i la veritat, i lluitem contra la desinformació i la postveritat.

Actualment, sembla que la veritat ha perdut valor i interès. Les notícies falses i la desinformació guanyen terreny i susciten, al contrari, molt més interès, ja que estem constantment connectats a les xarxes per les quals ens arriben. Aquestes informacions estan poc centrades en la veracitat de la notícia i són molt fàcilment viralitzables. Les ja famoses *fake news* han influït a polaritzar el panorama polític a diversos països (Estats Units, Brasil, Regne Unit, Colòmbia...) i és molt probable que se segueixi fent, ja que ha donat resultat (Fernández-García, 2017).

La informació a través de les xarxes, a causa dels algorismes que filtren la informació que ens arriba, causa les bombolles de filtres i les càmeres d'eco, de les quals parlarem al marc teòric. Aquesta informació filtrada fa que tinguem una visió que el

nostre punt de vista és l'imperant i no ens permeten arribar a veure detractors d'aquest. Amb una visió reduïda de la realitat es dificulta la presa de decisions informada (Fernández-García, 2017; Observatorio de la Infancia e Instituto Nacional de Ciberseguridad, 2019).

La falta d'habilitat per distingir aquestes notícies que produeixen desinformació té greus conseqüències i es pot considerar analfabetisme funcional; el fet de ser analfabet en aquest aspecte impedeix desenvolupar al màxim el nostre potencial.

La superació d'aquest analfabetisme en el context actual va més enllà d'aprendre a llegir i escriure. Ha de passar per entendre les imatges, a més de les paraules, ja que són un llenguatge cada vegada més utilitzat; també ha de fomentar una consciència crítica que permeti fer una correcta interpretació de la realitat; i ha de contemplar la capacitat per entendre i manejar les noves tecnologies de la informació. Com expressa Jiménez del Castillo: *"Hoy en día la alfabetización, como capacidad de leer y escribir, constituye una condición necesaria pero no suficiente; para ser considerado alfabetizado funcional, en esta sociedad de la información, se requiere de otras nuevas formas de alfabetización"* (2005, p. 287).

Per aquest motiu, responent a aquesta necessitat de lluitar contra un nou analfabetisme presento aquesta proposta que treballa l'Alfabetització Mediàtica i Informacional per intentar evitar conseqüències que s'han donat a altres països i que es donen constantment també al nostre, per la proliferació de la desinformació. Aquesta proposta és rellevant pel fet que actualment a Catalunya no es treballen les competències per assolir aquesta Alfabetització Mediàtica, com veiem reflectit al currículum.

Per acabar, m'agradaria comentar que el tema d'aquest treball sempre ha estat un dels meus interessos personals per dos motius. El primer és que em sembla imprescindible que l'alumnat pugui accedir a informació de qualitat de manera lliure i espontània, sense haver de passar pel filtre de la família o de l'escola, per crear la seva pròpia opinió dels diversos esdeveniments. Es tracta, fonamentalment, d'aprendre a distingir notícies de les quals es poden fiar, en quins mitjans s'han d'informar, etcètera.

El segon motiu és l'augment que personalment he detectat de missatges amb notícies falses que arriben a través de les xarxes socials. Durant la meua infància rebia moltes cadenes de correus electrònics que et demanaven reenviar-los a molts contactes per evitar algun dany, visites d'esperits o per tenir sort. Actualment, els missatges que rebo constantment són cadenes reenviades amb diversos objectius com modificar l'opinió pública, suposadament ajudar a la ciutadania o fer que compris algun producte. L'alumnat també rebrà o ja rep aquests missatges i han de saber detectar la seva intenció i frenar les cadenes.

1.2. OBJECTIUS

Coneixent el problema de la desinformació i la poca alfabetització mediàtica de la ciutadania en general i concretament dels alumnes de primària, la solució que proposem passa pel compliment dels següents objectius generals i específics:

General:

1. Dissenyar, implementar i valorar una Seqüència Didàctica en línia d'alfabetització mediàtica per analitzar amb rigor notícies informatives mediàtiques d'una temàtica actual d'informació, dirigida a l'alumnat de cinquè curs d'educació primària.

Específics:

1. Establir els hàbits de consum de notícies informatives mediàtiques de l'alumnat de cinquè de primària.
2. Crear i valorar activitats d'alfabetització mediàtica basades en l'anàlisi, la cerca i la contrastació de continguts en una plataforma en línia.
3. Valorar el grau de satisfacció i conformitat sobre el funcionament de la Seqüència Didàctica per part de l'alumnat i dels familiars que hagin acompanyat als nens i nenes.
4. Observar canvis en els hàbits de consum de notícies informatives mediàtiques de l'alumnat de cinquè de primària.

2. MARC TEÒRIC

Per fonamentar la proposta de seqüenciació didàctica m'he basat en l'estudi d'una gran quantitat de lectures d'autors nacionals i internacionals. Per accedir a aquests recursos bibliogràfics he utilitzat diversos buscadors com Dialnet, Elsevier i ERIC per realitzar les primeres cerques, conjuntament amb Google Acadèmic per buscar documents citats en altres fonts.

Totes les fonts utilitzades i consultades estan recollides al Mendeley, que m'ha servit per facilitar la citació i la gestió de la bibliografia, a més de conservar tots els documents de manera ordenada.

En aquest marc teòric m'he centrat en la discussió teòrica dels autors consultats sobre la desinformació i els seus greus efectes, definint-la com un problema multidimensional. També es parla sobre la necessitat de l'Alfabetització Mediàtica i Informacional per lluitar contra la desinformació, es defineix què s'entén per aquesta alfabetització, els seus beneficis educatius i per últim es comenta la situació actual on es troba Catalunya al respecte.

Els informes sobre competència mediàtica o alfabetització mediàtica comencen per primera vegada a la Declaració de Grünwald (1982), seguits per altres documents i declaracions d'igual importància (Declaració d'Alexandria -2005- i Agenda de París de la UNESCO -2007-). Tanmateix, en l'àmbit acadèmic, el seu estudi no està gaire estès i a la pràctica la seva aplicació és reduïda.

Els textos citats en el següent marc teòric pertanyen a autors referents en el tema, com Piscitelli o Ferrés Prats però també a grans organitzacions com l'Organització de les Nacions Unides, particularment la seva branca per l'educació, la ciència i la cultura (UNESCO) o la Comissió Europea. Aquestes organitzacions fa anys que publiquen informes que impulsen als països membres a prioritzar el treball de la competència mediàtica i compten amb alguns dels millors experts en el tema que podem trobar. Una part important dels documents consultats encara no es troben traduïts al català o al castellà, per tant han estat llegits en anglès.

El món dels mitjans de comunicació està en constant moviment i evolució, per tant el marc teòric exposat a continuació i la proposta d'intervenció, igual que expressen

diversos autors, han d'estar en constant revisió i canvi per adaptar-se a les circumstàncies.

2.1. LA DESINFORMACIÓ I ELS SEUS EFECTES

2.1.1. *Disinformation i Misinformation* en la literatura especialitzada

Resulta imprescindible definir el vocabulari que estarem utilitzant per a crear referències compartides. El concepte *fake news* no és nou, el podem trobar registrat en documents tan antics com el llibre d'Èxode de la Bíblia. En el descobriment dels Manuscrits del Mar Mort es troben els registres més antics trobats d'aquest llibre, que daten del segle I aC (Vázquez Allegue, 2014), encara que diversos comentaris suposen que el llibre va ser escrit al voltant del s. V abans de Crist.

No cal creure en el text com un document sagrat per considerar-lo com una valuosa font que ens mostra les lleis i costums d'un poble i una referència molt antiga. Al llibre d'Èxode hi trobem la següent cita: "No escampis falsos rumors. No vagis a favor del culpable donant un fals testimoni." (Ex. 23:1 BCI 1993). D'aquesta manera podem veure que el problema d'escampar rumors o notícies -com s'expressa en altres traduccions- amb males intencions sempre ha sigut motiu de conflicte.

El terme *fake news* ha resultat molt popular els últims anys i ha suscitat gran interès perquè gran quantitat de la població s'informa a través de les xarxes, on es perd la centralitat de la font i s'augmenta la possibilitat de viralització; amb això disminueix l'interès per la veracitat de la notícia i la capacitat d'identificar que és falsa.

Aquesta situació ha tingut conseqüències polítiques directes en campanyes molt polaritzades com la victòria de Donald Trump als Estats Units, la de Jair Bolsonaro al Brasil, el Brexit al Regne Unit o el referèndum per la pau a Colòmbia (Fernández-García, 2017).

Informar-se a través de les xarxes socials té conseqüències com la creació de "filtres bombolla" segons Fernández-García (2017) i la derivació en càmeres d'eco o de ressonància. Les bombolles de filtres són un conjunt d'algoritmes que creen filtres que obstaculitzen l'accés a la informació contrària a la nostra visió i prioritzen

aquella que encaixa amb els nostres interessos; aquest fet fa que les persones creguin que les seves idees són la visió predominant i que aquestes estan refutades pel que llegeix i es troba, segon ell, de forma aleatòria a la xarxa que consulta diàriament. Això és el que tècnicament es diu dieta mediàtica, és a dir la informació que cada individu consumeix en els canals habituals de consulta i que es creen a partir dels propis gustos, interessos i, fins i tot opinions.

Les càmeres d'eco sorgeixen a partir de les bombolles de filtres i fan que les idees afins siguin amplificades i repetides en un sistema on les idees alternatives són descartades i s'acaben consumint notícies ajustades a la nostra manera de pensar. Amb una visió més completa i informada es tindria una millor presa de decisions, es coneixerien diversos punts de vista, es tindrien més coneixements i es veurien altres perspectives (Fernández-García, 2017; Observatorio de la Infancia e Instituto Nacional de Ciberseguridad, 2019).

Tot i això, en aquest treball preferim utilitzar altres paraules per parlar de notícies falses pels motius que s'expliquen a continuació. El primer és que resulta un oxímoron, ja que la paraula *news* (notícies) vol dir que la informació és certa i verificada, i si no compleix aquestes característiques, no ha de ser anomenada notícia, i si és una notícia, no pot ser falsa (Ireton et al., 2018).

El segon és que *fake news* ha adquirit diferents significats del que inicialment es pretenia i ha estat utilitzat de manera incorrecta per definir informació amb la qual el lector pot no estar d'acord o li pot no agradar, com és el cas de diverses declaracions que ha fet Donald Trump on cataloga de *fake news* notícies verídiques però que no estan d'acord amb la seva visió de la realitat com veiem a les imatges 1 i 2 (European Commission, 2018; House of Commons, 2019).

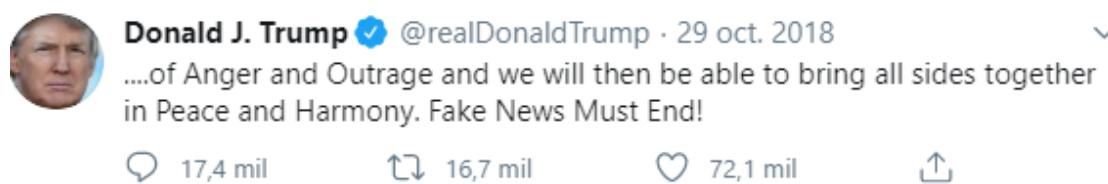
Imatge 1. Tweet de Donald J. Trump

There is great anger in our Country caused in part by inaccurate, and even fraudulent, reporting of the news. The Fake News Media, the true Enemy of the People, must stop the open & obvious hostility & report the news accurately & fairly. That will do much to put out the flame...

Font: @realDonaldTrump 29 d'octubre de 2018

Imatge 2. Tweet de Donald J. Trump

Font: @realDonaldTrump 29 d'octubre de 2018

El tercer és que les informacions que circulen no són necessàriament completament *fakes* (és a dir, falses), sinó que poden ser una barreja molt més complexa de fets que han succeït amb informacions falses, i van més enllà de ser simplement *news* (notícies); poden ser vídeos manipulats, campanyes de difamació, publicitat enganyosa dirigida a un públic concret, “memes”, perfils a les xarxes socials amb seguidors falsos o bots... és a dir, es distribueixen a través d'una gran quantitat de canals (European Commission, 2018).

El vocabulari que utilitzarem per definir la nostra problemàtica serà desinformació. Nombrosos autors han definit el concepte de diverses maneres.

La UNESCO diferencia entre *misinformation* i *disinformation* (Ireton et al., 2018). En català aquestes paraules es tradueixen ambdues per desinformació, però matisen que la *desinformation* és causada per informació que ha estat manipulada deliberadament per confondre o manipular a la gent i la seva opinió, en canvi la *misinformation* és causada per informació creada sense intencions de manipular o confondre però que finalment acaba tenint aquest efecte. En els dos casos són problemes que afecten negativament a la societat però la *disinformation* resulta més perillosa perquè està més organitzada i més ben feta, és més difícil de detectar.

Per part de la Comissió Europea (2018), trobem que només es focalitza en la *disinformation* (desinformació a partir d'ara). La defineixen com un fenomen que va més enllà de les *fake news* i inclou tota mena d'informació, falsa, poc fiable, confusa, no fonamentada en evidències ni en agències, dissenyada i presentada amb intenció de causar danys a l'opinió pública o per treure'n profit. No inclouen distorsions en la informació fetes deliberadament però que no tenen intenció de manipular com poden ser la sàtira o la paròdia. Defineixen la *misinformation* de la mateixa manera que la UNESCO (2018), com informació poc precisa o confusa compartida per gent

que no se n'adona que ho és; expressen que lluitar contra la *misinformation* no és l'enfocament del seu treball.

En conclusió, el problema de la desinformació ha de ser entès en un context molt ampli, entenent com es produeix la informació, com es difon i com la gent reacciona a ella. En aquest treball ens enfoquem en lluitar contra la *disinformation* i la *misinformation*, ja que ambdues poden arribar i confondre al públic infantil i juvenil i les han de saber detectar, siguin quines siguin les intencions amb que han estat creades o difoses.

Les definicions que estarem utilitzant seran les de la *House of Commons* (2018) i de la Comissió Europea (2018) perquè resulten clares i entenedores i comprenen tots els factors que s'han expressat a les altres definicions, no perquè introdueixin cap element nou. Per tant entenem *disinformation* com la creació deliberada i difusió d'informació falsa i/o manipulada que està destinada a enganyar i confondre audiències, tant amb el propòsit de causar danys, com amb fins polítics, personals o per aconseguir beneficis econòmics (House of Commons, 2018, p. 2). I entenem *misinformation* com informació enganyosa o poc precisa compartida o creada per gent que no la reconeix com a tal (European Commission, 2018, p. 12). Ja que la intervenció proposada en aquest treball no diferencia entre els dos conceptes, anomenarem a la problemàtica "desinformació" i hi englobarem *disinformation* i *misinformation*.

2.1.2. La desinformació com a problema multidimensional

Un dels problemes que hi ha és que amb la desinformació es produeix una vulneració dels nostres drets humans i dels recollits a la Constitució Espanyola. L'article 19 de la Declaració Universal dels Drets Humans (Assemblea General de les Nacions Unides, 1948), garanteix el dret "a la llibertat d'opinió i d'expressió (...) el d'investigar i rebre informacions i opinions i el de difondre-les" que a causa de la desinformació pot no gaudir-se plenament (Wilson et al., 2011) perquè no podem crear-nos una opinió fiable a partir d'informacions falses o manipulades. L'article 20 de la Constitució Espanyola (CE, 1978) recull del dret a "comunicar o rebre lliurement informació veraç per qualsevol medi de difusió". Veiem que la Constitució

Espanyola afegeix l'adjectiu veraç, quan rebem informació falsa o manipulada s'està vulnerant aquest dret i tenim la responsabilitat d'evitar-ho tant a escala estatal amb regulacions i lleis, com en l'àmbit ciutadà.

La desinformació a la Unió Europea és un problema polifacètic. La Comissió Europea (2018) parla sobre que no té una sola causa ni una sola solució. El problema ha sorgit en part per la creació de plataformes que faciliten la disseminació d'aquests problemes però també per actors polítics, mitjans de comunicació i la societat civil. Els problemes de la desinformació estan connectats amb problemes a més gran escala a Europa, que ja eren previs al pas als mitjans digitals, i la Comissió Europea en diferència quatre:

- El primer, és que actors polítics poden ser proveïdors de desinformació. Per exemple governs estrangers que volen afectar els mitjans de comunicació europeus o als processos polítics. També poden ser polítics europeus que no estan d'acord amb la independència dels mitjans de comunicació.
- El segon, és que no tots els mitjans tenen els mateixos nivells de professionalitat i independència. Mentre que alguns prenen un paper important a l'hora de combatre la desinformació n'hi ha d'altres que hi contribueixen.
- El tercer, i sobre el que més podem actuar des de l'educació, és que els ciutadans de manera individual o col·lectiva comparteixen informació falsa o confusa que multiplica la desinformació, especialment amb motivacions ideològiques.
- El quart, és que el rol de plataformes establertes als Estats Units que ofereixen productes i serveis per buscar, enviar missatges, treballar en xarxa o similars, és important però no està completament ben entès. Aquestes plataformes cada vegada tenen més poder i responsabilitat per permetre o interferir amb la lliure circulació d'informació. Els programes mencionats permeten que la informació sigui produïda i distribuïda ràpidament, implicant a una enorme varietat d'actors. Tots aquests fenòmens encara estan poc estudiats i entesos, però el que sí que sabem és que tot i que algunes de les eines s'utilitzen amb propòsits legítims, n'hi ha d'altres que no.

Una vegada estudiada i entesa la situació actual és evident que no canviarà en un futur pròxim, però el que ha de canviar és la nostra manera de treballar i afrontar l'educació per minimitzar els afectes negatius de la desinformació (House of Commons, 2019).

2.2. LA NECESSITAT DE L'ALFABETITZACIÓ MEDIÀTICA I INFORMACIONAL

Davant de la problemàtica de la desinformació hi ha diverses maneres d'actuar, la que estarem estudiant és una resposta preventiva, per tractar de no tenir el problema, i no reactiva, una vegada tenim el problema (European Commission, 2018; Observatorio de la Infancia e Instituto Nacional de Ciberseguridad, 2019).

El *Stanford History Education Group* (2016) resumeix la situació afirmant que mai hem tingut tanta informació accessible. Que aquesta informació ens faci més intel·ligents i ben informats o més ignorants dependrà en la nostra conscienciació sobre el problema i la nostra resposta educativa, que com hem comentat hauria de ser preventiva.

El Consell de l'Audiovisual de Catalunya afirma que "la digitalització i les noves formes de consum audiovisual que se'n deriven fa més necessària que mai l'existència d'eines que contribueixin al pensament crític per apoderar el ciutadà i enfortir la democràcia" (Plataforma per l'Educació Mediàtica, 2019) i la Comissió Europea (2019) afegeix que a causa de l'ús de la tecnologia en els negocis, l'educació i la cultura és important que tothom la pugui entendre, ja que el fet de comprendre-la és vital pel creixement econòmic i la creació de feina.

Aquestes eines o respostes educatives de les quals parlen els diversos autors les anomenarem Competència Mediàtica i Informacional, que s'adquireix mitjançant l'Alfabetització Mediàtica i Informacional. Fernández-García (2017) ho sintetitza afirmant que a causa del fet que les noves generacions obtenen la seva informació de xarxes socials l'AMI és més necessària que mai.

2.2.1. Aportacions rellevants a la definició de l'alfabetització mediàtica i informacional

L'Alfabetització Mediàtica i Informacional (AMI) o MIL per les seves sigles en anglès, ha estat definida per nombrosos autors i institucions. A continuació recollim algunes de les aproximacions que s'han fet sobre aquest concepte. La UNESCO (Wilson et al., 2011) en la seva proposta de currículum per a mestres explica que hi ha dues escoles de pensament principals (alfabetització mediàtica i alfabetització informacional) a part de molta altra terminologia com alfabetització digital o alfabetització en internet, però opinen que queda tot recollit sota l'AMI, per tant a continuació també s'inclouen definicions del mateix concepte anomenat de diverses maneres.

En un altre document de la UNESCO (2013), parlen que no hi ha una sola alfabetització que es té o no, sinó que hi ha múltiples alfabetitzacions que es poden tenir en diversos graus i que són dinàmiques. En una altra proposta (Ireton et al., 2018) resumeixen aquesta problemàtica afirmant que el concepte AMI és un paraigua que recull totes les altres definicions, per tant utilitzarem aquesta terminologia. Divers vocabulari que es recull dintre d'AMI són les Alfabetitzacions Informacional, Mediàtica, Publicitària, Bibliotecària, Digital, Computacional i Televisiva, entre d'altres.

A l'informe editat pel Grupo Comunicar Ediciones i el Grupo de Investigación Ágora parlen de competència en comunicació audiovisual i la defineixen com *"la capacidad para interpretar mensajes audiovisuales de manera reflexiva y crítica y para expresarse a través del lenguaje audiovisual con unos mínimos de corrección y de creatividad"* (Aguaded Gómez et al., 2011, p. 100).

La UNESCO (2013, p. 29) ho anomena Alfabetització Mediàtica i Informacional i ho defineix afegint que és un conjunt de competències que empoderen als ciutadans per accedir, recuperar, entendre, avaluar, utilitzar, crear i compartir informació i contingut mediàtic en tots els formats, utilitzant diverses eines, de manera crítica, ètica i efectiva per participar en activitats socials, professionals i personals; veiem que aquesta definició va més enllà de només interpretar i expressar-se, si no que també parlen de moltes altres activitats que es poden fer amb la informació. En un altre document de la UNESCO parlen que l'AMI hauria de donar a cada persona

coneixement sobre la seva pròpia identitat, qui són, en qui s'estan convertint i com això afecta la seva relació amb les notícies i les comunicacions (Ireton et al., 2018).

Ferrés i Piscitelli (2012) en la seva proposta articulada de dimensions i indicadors que comprenen la competència mediàtica també tenen en compte que el que es busca és una combinació de coneixements, habilitats i actituds que contribueixin a desenvolupar l'autonomia personal dels ciutadans i ciutadanes i el seu compromís social i cultural, però se centren també en l'anàlisi dels textos que els arriben (receptors) i la producció de missatges (emissors), igual que en el primer cas que hem comentat. El centre dels Països Baixos per l'alfabetització mediàtica la defineix d'una manera similar però molt clara i entenedora com el conjunt de competències que es necessiten per participar de manera activa i conscient en la societat de la informació (mediawijzer.net, s.d.). La UNESCO (2013) comparteix que l'AMI ha de ser un conjunt de coneixements, habilitats i actituds per tothom, inclosos els grups marginalitzats com persones amb discapacitats, poblacions indígenes o minories ètniques.

La Comissió Europea (2018) defineix AMI com la capacitat per exercir pensament crític a les produccions, representacions, llenguatges, audiències i comunitats característiques dels principals mitjans de comunicació i dels socials. Veiem que també afegeixen elements nous a la definició com la idea del pensament crític.

Per últim, l'Observatori de la Infància i Institut Nacional de Ciberseguretat (INCIBE) (2019) defineix l'alfabetització mediàtica i informacional com les habilitats per gestionar adequadament la informació, reconèixer quan es necessita, on trobar-la, avaluar si és rellevant i fiable i utilitzar-la efectivament; afegeixen que és necessari comprendre la varietat de mitjans de comunicació disponibles i que no n'hi ha prou amb els medis tecnològics sinó que també s'han de conèixer els tradicionals com biblioteques i arxius.

Utilitzarem una definició pròpia que combini les parts importants de les estudiades. L'Alfabetització Mediàtica i Informacional és un conjunt de competències format per coneixements, habilitats i actituds. Aquestes competències empoderen a tots els ciutadans (sense cap mena de discriminació) per accedir, recuperar, gestionar, entendre, interpretar, avaluar, utilitzar, crear, expressar i compartir informació i

contingut mediàtic i per donar coneixement a cada persona sobre la seva identitat i participar en activitats socials, professionals i personals de manera crítica, reflexiva, conscient, ètica, autònoma i efectiva amb correcció i creativitat. Aquest contingut el trobem en tots els formats, representacions i llenguatges i utilitzant diverses eines.

2.2.2. Beneficis educatius d'introduir l'AMI a les aules

Una vegada definit el que entenem per Competència Mediàtica i Informacional és necessari defensar i concretar quins són els beneficis de treballar-la, a més d'adquirir les destreses ja comentades a la seva definició.

Per començar hem de dir que treballar l'AMI enriqueix la capacitat de les persones per gaudir dels seus drets humans fonamentals, com ja hem comentat i els empodera (UNESCO, 2017). A més, una societat alfabetitzada enforteix els mitjans de comunicació lliures, independents i pluralistes (Wilson et al., 2011).

Els éssers humans connectem amb les notícies i l'actualitat de manera racional i emocional. Treballant l'AMI, a part d'estudiar les parts de les notícies i com es poden manipular aquestes, es treballa com reaccionem de manera emocional a les notícies tot i poder detectar que són falses, i s'estimula la intel·ligència intrapersonal (Ireton et al., 2018). A més, s'augmenta la resiliència a la desinformació de tota la societat (European Commission, 2018). També ajuda a millorar l'entesa entre persones i consolida la cultura de la pau. Ajuda a treballar d'on prové la identitat personal i per tant evita la polarització de la societat i els extremismes (Abdulaziz Al-Nasser, 2016).

L'AMI és important per tenir un bon govern amb rendiment de comptes i transparència, també per abordar la pobresa i el desenvolupament econòmic i social. És vital pel creixement econòmic i la creació de feines, ja que augmenta la competitivitat i la innovació en els mitjans, en la informació i en la comunicació (European Commission, 2019). A més, ajuda a tota la ciutadania a prendre decisions informades, respondre als nous reptes del segle XXI, crear i compartir coneixements de manera efectiva i ètica i millora el procés d'ensenyament-aprenentatge ajudant a

l'alumnat a guanyar independència i a ser més crítics, reflexius, efectius i creatius (UNESCO, 2013).

Avui en dia, l'AMI és tan important com la lectoescriptura en la nostra societat, ja que a més de tenir el llenguatge oral i escrit transmès a través de les persones i els llibres, tenim tots els missatges audiovisuals que hem d'aprendre a codificar i descodificar de manera imminent per poder accedir a la cultura i el coneixement (Aguaded Gómez et al., 2011).

2.2.3. Treballar l'AMI a l'escola

La UNESCO (Wilson et al., 2011) defensa que per treballar l'AMI és necessari formar al professorat primer, i posteriorment que siguin aquests qui ensenyin als alumnes. Piscitelli (2004) explica en el seu llibre "Nativos digitales" que l'alumnat que tenim actualment a les escoles, i des de ja fa anys, és natiu digital. El terme natiu digital s'utilitza per explicar que el medi digital és el natural als alumnes però no a tots els professors, que serien considerats immigrants digitals, depenent de la seva edat i de quan van tenir la primera exposició al medi digital. Els professors han après a moure's en l'àmbit digital, però no és la seva primera llengua, es podria dir que parlen amb accent, seguint la metàfora, i els alumnes senten un rebuig cap a ells quan els hi ensenyen a moure's per un ambient que senten com a propi. Podem extreure que si els professors han d'ensenyar a l'alumnat les competències de l'AMI, no ho poden fer de manera magistral, ja que és més probable que es produeixi aquest rebuig.

Ferrés i Piscitelli (2012) defensen que la manera d'ensenyar la competència mediàtica és de manera activa, participativa i lúdica, el que va en la mateixa línia del que ja s'ha comentat que el professor no haurà de tenir un paper d'ensenyant magistral o de posseir tot el coneixement. Avui en dia aquestes recomanacions poden ser extensibles a tots els continguts per diversos motius en els quals no entrarem. Els autors fan una proposta de dimensions i indicadors adaptable a tots els nivells que diferencia cada dimensió entre l'àmbit de l'anàlisi i l'àmbit de la producció. Les dimensions que plantegen són: llenguatges, tecnologia, processos d'interacció, processos de producció i difusió, ideologia i valors i estètica.

El currículum per mestres que presenta la UNESCO (Wilson et al., 2011) marca tres àrees temàtiques principals en comptes de dos. Aquestes són:

- El coneixement dels mitjans i la informació pels discursos democràtics i la participació social.
- L'avaluació dels textos mediàtics i les fonts d'informació.
- La producció i ús dels mitjans i la informació.

L'Institut Nacional de Tecnologies Educatives i de Formació del Professorat (INTEF) proposa cinc àrees a treballar per part del professorat per ser competent en la Competència Mediàtica i Informacional. Aquestes són: informació i alfabetització informacional, comunicació i col·laboració, creació de continguts digitals, seguretat i resolució de problemes. Podem observar que algunes són similars a les proposades per Ferrés y Piscitelli (2012).

Al Currículum d'Educació Primària de Catalunya (2017), no es fa referència a cap competència que tingui els trets que expliquen els experts que ha de tenir la Competència Mediàtica i Informacional. De totes maneres, utilitzant diversos àmbits del currículum podem justificar l'estudi de la CMI. En aquest treball partim de l'Àmbit Digital i hi afegim diverses competències dels Àmbits d'Educació en Valors i Lingüístic. A la taula 1 hi podem trobar una taula amb una proposta de competències que podria articular la Competència Mediàtica i Informacional.

Taula 1. Proposta de Competència Mediàtica i Informacional

COMPETÈNCIA MEDIÀTICA I INFORMACIONAL
Competències Bàsiques
<ul style="list-style-type: none"> • “1. Competència comunicativa lingüística i audiovisual: És la capacitat d'expressar, interpretar i comunicar conceptes, pensaments, fets i opinions, oralment i per escrit, fent servir diferents suports i formats (escrit, audiovisual, gràfic...) atenent la diversitat de llengües, per interactuar lingüísticament de manera adequada i creativa en diferents contextos socials i culturals.” (2017, p. 24). Inclou també el format audiovisual i diversos contextos.

- “5. Competència digital: És l’adquisició d’habilitats imprescindibles per interactuar amb normalitat en la societat digital en què es viu. Inclou destreses referides a instruments i aplicacions digitals; al tractament de la informació i organització dels entorns digitals de treball i d’aprenentatge; a la comunicació interpersonal i a la col·laboració en entorns digitals; i als hàbits, civisme i identitat digital.” (2017, p. 24). És el més similar que trobem dintre del currículum a la Competència Mediàtica i Informacional, però si ho comprovem amb la definició que hem creat d’AMI veiem que aquesta és més simple i hi intervenen menys coneixements, habilitats i actituds.

Competències dels Àmbits

Àmbit digital

- Dimensió instruments i aplicacions (aquesta dimensió no seria la principal de la CMI però també hi estaria inclosa)
 - “Competència 1. Seleccionar, utilitzar i programar dispositius digitals i les seves funcionalitats d’acord amb les tasques a realitzar” (2017, p. 162)
 - “Competència 2. Utilitzar les funcions bàsiques de les aplicacions d’edició de textos, tractament de dades numèriques i presentacions multimèdia” (2017, p. 162)
 - “Competència 3. Utilitzar programes i aplicacions de creació de dibuix i edició d’imatge fixa, so i imatge en moviment” (2017, p. 162)
- Dimensió tractament de la informació i organització dels entorns digitals de treball
 - “Competència 4. Cercar, contrastar i seleccionar informació digital tot considerant diverses fonts i entorns digitals” (2017, p. 163)
 - “Competència 5. Construir nou coneixement personal mitjançant estratègies de tractament de la informació amb el suport d’aplicacions digitals” (2017, p. 163)
 - “Competència 6. Organitzar i emprar els propis entorns personals digitals de treball i d’aprenentatge” (2017, p. 163)
- Dimensió comunicació interpersonal i col·laboració
 - “Competència 7. Realitzar comunicacions virtuals interpersonals i publicacions digitals” (2017, p. 163)
 - “Competència 8. Realitzar activitats en grup utilitzant eines i entorns virtuals de treball col·laboratiu” (2017, p. 163)
- Dimensió hàbits, civisme i identitat digital

- “Competència 9. Desenvolupar hàbits d'ús saludable de la tecnologia” (2017, p. 164)
- “Competència 10. Actuar de forma crítica, prudent i responsable en l'ús de les TIC” (2017, p. 164)

Àmbit lingüístic

Àrees de llengua catalana i literatura i llengua castellana i literatura

- Dimensió comunicació oral
 - “Competència 1. Comprendre textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i escolars” (2017, p. 28)
- Dimensió comprensió lectora
 - “Competència 4. Llegir amb fluïdesa per comprendre textos de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i escolars en diferents suports i formats” (2017, p. 29)
 - “Competència 5. Aplicar estratègies de comprensió per obtenir informació, interpretar i valorar el contingut d'acord amb la tipologia i la complexitat del text i el propòsit de la lectura” (2017, p. 29)
 - “Competència 7. Aplicar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement propi” (2017, p. 29)
- Dimensió expressió escrita
 - “Competència 9. Produir textos de tipologies diverses amb un lèxic i estructura que s'adeqüin al tipus de text, a les intencions i al destinatari” (2017, p. 30)

Àmbit d'Educació en Valors

Àrea d'educació en valors socials i cívics

- Dimensió personal
 - “Competència 3. Qüestionar-se i usar l'argumentació per superar prejudicis i consolidar el pensament propi” (2017, p. 154)
- Dimensió interpersonal
 - “Competència 4. Mostrar actituds de respecte actiu envers les persones, les seves idees, opcions, creences i les cultures que les conformen” (2017, p. 155)

Veiem que al Currículum hi surt reflectit l'Àmbit digital. Seria el més proper a la CMI que hi trobem però no és tan complet com la definició que hem proposat i se centra més en l'ús dels aparells per accedir als mitjans. L'AMI que treballem s'ocupa de la capacitat d'entendre el contingut a través d'unes eines i la podem veure reflectida en les competències 4, 5, 6, 9 i 10.

La Comissió Europea (2018), defensa que realment amb la velocitat de canvi dels entorns digitals és imprescindible que la formació sigui al llarg de tota la vida, no només durant una etapa. Diuen que no es pot limitar als nens, sinó que ha de comptar també amb els adults, professors i professionals de l'àmbit mediàtic. Defensen que perquè l'AMI sigui efectiva, ha de ser implementada de manera massiva en el currículum escolar i en el de formació del professorat; a més, ha de constar de mètodes d'avaluació clars que permetin la comparació entre països. El que proposen és la incorporació a les proves PISA d'una avaluació d'aquesta competència per forçar als països a que es treballi, ja que la competència en educació està delegada a cada país. Ens posicionem d'acord amb que la formació ha de ser al llarg de tota la vida i no només al professorat o a l'alumnat.

També en una postura similar trobem un estudi sobre la situació de l'AIM a Andalusia (Aguaded Gómez et al., 2011), que afirmen que la formació ha de ser durant tota la vida i que s'ha d'introduir des de primària com una assignatura però que estigui dintre de totes les disciplines. De totes maneres la formació ha de ser també a adults (pares i mares, professors...), no només perquè són qui forma als infants sinó perquè necessiten també la formació, i no únicament des de l'educació formal sinó també des de l'educació no formal, que pot ser un gran aliat i amb qui es pot repartir la responsabilitat.

Es pot considerar que anem endarrerits en aquest aspecte (Better Internet for Kids, 2018), per tant no estem en disposició d'esperar que tot el professorat estigui format per començar a introduir aquesta competència al currículum. És necessari començar a treballar a tots els nivells ja.

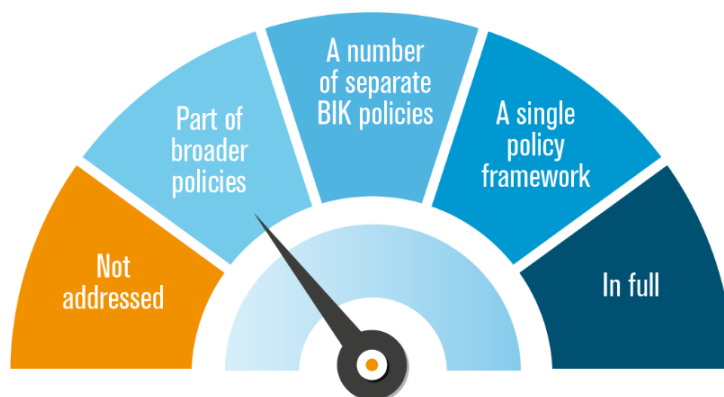
2.3. LA SITUACIÓ ACTUAL DE L'ALFABETITZACIÓ MEDIÀTICA I INFORMACIONAL

Better Internet for Kids, una comissió creada en nom de la Unió Europea, ha fet un estudi a tots els països d'aquesta per avaluar les polítiques implementades respecte a la creació d'una internet més segura i millor pels nens i nenes. Han estudiat les polítiques, el nivell d'involucració de diferents ministeris i el nivell de coordinació entre aquests ministeris, entre altres coses (O'neill & Dinh, 2018).

Les seves conclusions sobre el cas d'Espanya indiquen que les polítiques per millorar la internet pels nens han estat implementades de manera parcial i com a part de polítiques més generals. Això significa que encara hi ha molt de marge per millorar.

A la figura 1 podem veure exactament en quin punt està Espanya i on hauria d'arribar en l'aplicació de les polítiques referents a crear una internet segura pels nens.

Figura 1. Gràfic sobre la situació a Espanya

Font: *Better Internet for Kids (BIK)*

L'informe, també reporta que les estratègies per millorar la internet pels infants es diferencien a partir de diversos pilars. Aquí seguit els recollim.

- Estimular contingut de qualitat en línia per joves → Hi ha iniciatives per implementar estàndards de qualitat i s'ha millorat en les iniciatives per estimular la producció i visibilització del contingut i en les iniciatives per encoratjar la creativitat dels infants i promoure un ús positiu d'internet.

- Alfabetització digital i mediàtica en l'educació → Hi ha estratègies per incloure l'ensenyament sobre seguretat a les xarxes a l'escola, s'està millorant en activitats per reforçar l'educació no formal i en assegurar-se que hi ha bona formació al professorat. En aquest àmbit encara falten moltes coses, com activitats per recolzar col·laboracions entre el sector públic i privat, activitats per millorar les habilitats tècniques dels infants, per promoure el pensament crític sobre la indústria mediàtica i per avaluar la veracitat del contingut o per evitar la radicalització i el discurs de l'odi per internet, entre d'altres.
- Augmentar la conscienciació i l'empoderament → S'ha millorat en la creació i difusió de material per aconseguir-ho, en la creació de mecanismes per denunciar contingut i contactes perillosos pels infants, i en la creació d'iniciatives per comprovar que els mecanismes de denúncia siguin efectius. De totes maneres encara manca suport nacional per crear campanyes que augmentin la conscienciació, entre d'altres.
- Eines i regulació per un entorn en línia segur → S'ha millorat en promoure eines de control parental, però en aquest pilar falten moltes altres coses com activitats en l'àmbit nacional per implementar les legislacions europees, un augment d'activitats que promoguin classificació per edats dels continguts, activitats que assegurin que es compleixi la legislació al voltant del "profiling" amb motius comercials, la implementació de codis de conducta en l'àmbit nacional...
- Legislació i compliment de la llei contra els abusos i l'explotació sexual dels nens → S'han millorat els recursos per lluitar en contra del material pedòfil que circula a les xarxes, però encara no hi ha activitats que recolzin les línies telefòniques que responguin en l'àmbit nacional ni que millorin la cooperació entre aquestes línies i les empreses que poden retirar aquest material (Facebook, pàgines de pornografia...).

Amb totes aquestes dades veiem que tot i que s'ha millorat en els últims anys encara ens queda molt perquè internet sigui segur pels menors. Aquestes dades ens poden servir per comparar-nos amb altres països i per saber en quins aspectes s'ha d'incidir.

El grup d'educació en història de la Universitat de Stanford (2016) després d'avaluar la competència dels alumnes de diversos nivells per detectar informació falsa conclouen que la seva habilitat per detectar la informació verdadera és nefasta. En l'alumnat de primària es va avaluar la seva habilitat per distingir *tweets* fiables, la seva habilitat per localitzar col·laboracions pagades i raonar per què poden no ser objectives, la capacitat de distingir si poden utilitzar els comentaris a una notícia d'un diari com a font per una recerca, l'habilitat de distingir entre un article d'opinió i una notícia i la identificació d'anuncis en una pàgina de notícies amb molt mals resultats.

A més, com veiem en un estudi sobre la Competència Mediàtica en la ciutadania andalusa (Aguaded Gómez et al., 2011) manca conscienciació sobre la gravetat de la situació. Ho veiem perquè s'explica que han observat a partir dels comentaris de diversos entrevistats que les persones se senten immunes als missatges audiovisuals però pensen que als altres sí que els influeixen.

També podem observar les dades de l'enquesta d'usos i percepcions dels mitjans audiovisuals (2019), elaborada mitjançant un conveni entre el Consell de l'Audiovisual de Catalunya i el Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya. En aquesta enquesta hi ha un apartat específicament destinat a estudiar la relació dels menors d'edat i els mitjans.

Els enquestats opinen que qui té la responsabilitat de vetllar per la protecció del menor davant dels mitjans de comunicació i internet són els pares o tutors legals (59,3%) o que és una responsabilitat compartida (29,4%), només el 0,6% pensa que és responsabilitat dels centres educatius. El 77,5% dels enquestats opinen que l'escola ha d'assumir la tasca de fomentar l'esperit crític de l'alumnat amb els mitjans de comunicació i les xarxes socials, que formaria part del que es treballa dins l'Alfabetització Mediàtica i Informacional. El 55,3% de les persones que van respondre l'enquesta manifesten que els menors a càrrec seu consumeixen el contingut audiovisual sols habitualment. El que més preocupa a les famílies de l'ús d'internet per part dels menors d'edat és que siguin contactats per estranys, que vegin material inapropiat i rebin males influències i que estiguin massa temps connectats i deixin de banda altres activitats.

Veient aquesta situació podem concloure que a la població li sembla important el paper de l'escola davant d'aquesta situació i que pensen que la protecció dels infants ha de ser responsabilitat compartida entre diversos agents, que hauran de saber com fer-ho, per tant necessitaran formació. A més, les preocupacions que han mostrat les famílies formen part dels objectius d'una alfabetització mediàtica i es podrien evitar o minimitzar molt.

No partim de zero en aquesta lluita per crear una internet segura, hi ha diversos programes a nivell regional, nacional, europeu i mundial que ja treballen en aquesta línia i que s'estan aplicant a les escoles. Alguns exemples són:

- Àmbit regional: Val la pena mencionar específicament els esforços de la Generalitat de Catalunya, que va crear el 2019, a través del Consell Audiovisual de Catalunya, la Plataforma per l'Educació Mediàtica. Això ha portat a la creació de l'eduCAC, on hi ha molts recursos per treballar l'ús dels mòbils, les *fake news*, la publicitat, els valors que es transmeten, la identitat digital, els *influencers*... des de diversos punts de vista amb activitats molt properes als interessos de l'alumnat. Hi ha diverses escoles que ja han dut a terme amb èxit algunes de les activitats proposades, que estan recomanades per alumnes de 10 a 16 anys.
- Àmbit nacional: Una de les més importants és Internet Segura For Kids (IS4K), amb recursos per tots els públics, informació sobre la mediació parental, guies per pares, Unitats Didàctiques... També hi ha una línia telefònica segura d'ajuda en ciberseguretat (017) de l'Institut Nacional en Ciberseguretat i l'"Observatorio para la Innovación de los Informativos en la Sociedad Digital" (OI²).
- Àmbit europeu: S'ha augmentat la transparència i les pràctiques de rendició de comptes per part de xarxes socials, plataformes en línia, diaris i verificadors de dades; s'han implementat pràctiques per millorar la confiança i s'han fet canvis en els algorismes per prendre avantatge de la intel·ligència artificial i el *Machine learning* per crear sistemes de filtratge de desinformació; i la promoció de l'AIM a tots els països de la Unió Europea. També la promoció d'activitats com *Safer Internet Day*, una plataforma anomenada "*Alliance to better protect minors online*", la *European Media*

Literacy Week, el *European Dialogue on Internet Governance*, *Positive Online Content Campaign*, entre moltes altres coses.

- Àmbit mundial: La UNESCO recomana l'empoderament de la societat mitjançant l'AIM; també la UNESCO ha creat l'aliança de les civilitzacions, que organitzen esdeveniments i conferències, han encarregat la creació del currículum per professors que ja hem comentat, entre altres programes.

Veient la problemàtica exposada i la solució que presenten actors a nivell mundial, regional i nacional, resulta interessant treballar en la formació de l'alumnat en la Competència Mediàtica i Informacional. D'aquesta manera, seguim amb el treball desenvolupat per nombrosos centres de recursos i organitzacions en aquesta línia i sumem actuacions per millorar la relació entre els menors i els mitjans.

3. DISSENY DE LA PROPOSTA D'INTERVENCIÓ

La proposta d'intervenció d'aquest treball va encaminada a ensenyar a llegir notícies informatives sobre l'actualitat amb l'objectiu de participar en la millora de la Competència Mediàtica i Informacional de l'alumnat de 5è de primària, ja que és un tema poc tractat a la pràctica però recolzat per nombrosos organismes amb prestigi mundial.

S'ha triat el curs de 5è perquè com s'ha explicat anteriorment i sostenen diversos autors, és vital que la formació sigui primerenca, sabent que els infants tenen accés a la xarxa més aviat, i reben aquests estímuls que han de saber gestionar.

Aquesta proposta consisteix en sis sessions distribuïdes en fase inicial, fase de desenvolupament i fase de síntesi o tancament. Aquestes sessions que es duen a terme durant tres setmanes i posteriorment es fa una entrega final. Les activitats proposades a continuació posen a l'alumnat al centre i els ajuden a reflexionar al voltant de la desinformació, a detectar notícies falses i a aprendre el procés de redacció de les notícies, parts importants per fomentar la Competència Mediàtica i Informacional.

Quant a la seva temporalització durant l'any serà durant els mesos d'abril i maig, concretament del dilluns 20 d'abril fins al divendres 8 de maig aproximadament. Les dates es poden dilatar en el temps, ja que entenem que la disponibilitat de dispositius des d'on treballar pot ser limitada pels alumnes i poden no poder fer les entregues a temps.

Aquesta unitat de programació s'anomena "Com funciona el món de les notícies?". S'ha formulat el títol en forma de pregunta per tractar de fer-lo més interessant i dinàmic; d'aquesta manera, tota la SD ha d'anar encaminada a poder respondre aquesta pregunta, encara que sigui general.

L'agrupació per treballar és individual. En un principi, el projecte estava pensat per ser en petits grups cooperatius d'unes quatre persones però a causa de la situació actual de la crisi del SARS-CoV-2 s'han hagut d'ajustar les activitats per fer-se a casa. El treball en grup a través de plataformes amb les quals l'alumnat no està massa familiaritzat resulta complicat, i el fet de no conèixer al grup personalment tampoc facilita les coses, ja que no resulta natural que jo tingui videotrucades amb ells.

3.1. CONTEXTUALITZACIÓ LEGISLATIVA I ENTORN ESCOLAR

Per justificar la idoneïtat de les diverses activitats proposades utilitzarem el currículum de Catalunya, ja que és el vigent actualment, com veiem al decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària (2015). D'aquesta manera, encara que no existeix la CMI al currículum, es podran justificar les activitats com a útils per treballar continguts necessaris de l'etapa de primària; al marc teòric ja s'ha comentat quines competències podrien formar part de l'AMI, i s'utilitzaran en aquest apartat.

Aquesta proposta serà aplicada a una escola pública d'un poble d'uns 10000 habitants del Maresme. El poble ha crescut molt i segueix en procés de creixement a causa de la urbanització de nous terrenys i a la construcció de nous habitatges. L'índex d'immigració és baix en comparació amb altres municipis de la zona; menys

d'un 10% de la població són persones immigrades i la majoria d'aquests són de diverses parts del continent africà.

El context socioeconòmic no facilita l'arribada de nous nens amb pocs mitjans econòmics. Actualment, la major part de famílies que porten els seus fills/es al centre pertanyen a un sector socioeconòmic mitjà-alt, tenen formació de grau mig o universitari i treballen en el sector serveis. La majoria de l'alumnat és catalanoparlant.

L'escola consta de dues línies per curs des de P-3 fins a 6è amb una mitjana d'uns 25 alumnes per classe i hi ha uns trenta professors. La SD s'aplicarà als dos grups de 5è de manera conjunta a través de la plataforma Google Classroom i els alumnes convidats a participar són 54.

L'escola no té cap assignatura on treballi la Competència Mediàtica i Informacional de cap manera. Un dia a la setmana tenen formació en Competència Digital, on aprenen a utilitzar diversos programari de l'ordinador. Les mestres, segons afirmen elles mateixes en la primera presa de contacte, no tenen formació al respecte i no coneixen gaire del tema encara que reconeixen que és important i interessant.

3.1.1. Context legislatiu curricular de la proposta de seqüenciació didàctica

3.1.1.1. Competències, Objectius, Continguts i Criteris d'avaluació

A continuació indiquem quines Competències Bàsiques es treballaran en la Seqüenciació Didàctica. Aquestes són la Competència comunicativa lingüística i audiovisual; la Competència digital, la Competència social i ciutadana, la Competència d'aprendre a aprendre i la Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria.

Pel que fa a les Competències Bàsiques pròpies de cada àmbit, la programació està dissenyada per a l'assoliment de les competències marcades en les següents taules (taules 2-7).

Les competències senyalades en la taula 2 de les àrees de llengua catalana, castellana i literatura s'assoliran a partir de la comprensió de les instruccions donades, la producció de notícies de manera oral i escrita seguint un procés de planificació i revisió, la lectura de notícies conjuntament amb preguntes de comprensió i la utilització de diverses llengües com català, castellà i italià amb la possibilitat d'utilitzar francès i anglès.

Taula 2. Taula de les Competències Bàsiques utilitzades de les Àrees de llengua catalana, castellana i literatura

ÀMBIT LINGÜÍSTIC - Àrees de llengua catalana, castellana i literatura													
Dimensió comunicació oral			Dimensió comprensió lectora				Dimensió expressió escrita			Dimensió literària		Dimensió plurilingüe i intercultural	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Les competències de l'Àrea de llengua estrangera marcades a la taula 3 s'assoliran a través de la lectura de notícies tant adaptades com no adaptades en diverses llengües.

Taula 3. Taula de les Competències Bàsiques utilitzades de les Àrees de llengua estrangera

ÀMBIT LINGÜÍSTIC - Àrea de llengua estrangera											
Dimensió comunicació oral			Dimensió comprensió lectora			Dimensió expressió escrita			Dimensió literària		Dimensió plurilingüe i intercultural
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Les competències de la taula 4 de l'Àmbit de coneixement del medi s'assoleixen a partir de la visió crítica de les notícies i el coneixement de la possibilitat que aquestes estiguin manipulades, a través d'analitzar notícies per saber si són o no certes i utilitzant els mòbils, ordinadors, tauletes, càmeres i programes d'edició per fer les tasques.

Taula 4. Taula de les Competències Bàsiques utilitzades de l'Àmbit de coneixement del Medi

ÀMBIT DE CONEIXEMENT DEL MEDI												
Dimensió món actual					Dimensió salut i equilibri personal			Dimensió tecnologia i vida quotidiana		Dimensió ciutadania		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Les Competències Bàsiques de l'Àmbit Artístic marcades a la taula 5 es treballaran a partir de la creació de la notícia oral i de la notícia escrita utilitzant elements creatius per fingir un micròfon, els apunts d'un presentador, l'escenografia, etcètera.

Taula 5. Taula de les Competències Bàsiques utilitzades de l'Àmbit Artístic

ÀMBIT ARTÍSTIC								
Dimensió percepció, comprensió i valoració				Dimensió interpretació i producció			Dimensió imaginació i creativitat	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

La Competència de l'Àmbit d'Educació en Valors marcada a la taula 6 es treballava durant tota la unitat a través de la gestió del propi temps i de la responsabilitat a l'hora de treballar les entregues.

Taula 6. Taula de les Competències Bàsiques utilitzades de l'Àmbit d'Educació en Valors

ÀMBIT D'EDUCACIÓ EN VALORS							
Dimensió personal			Dimensió interpersonal			Dimensió social	
1	2	3	4	5	6	7	8

Quant a les Competències Bàsiques de l'Àmbit Digital marcades en la taula 7, en aquesta SD es treballen gairebé totes de manera vehicular a través de l'ús dels dispositius i programari necessaris per realitzar les diverses activitats, les activitats de cerca d'informació i vocabulari, l'estudi de notícies, l'aplicació del decàleg per detectar notícies falses i l'autonomia a l'hora de treballar.

Taula 7. Taula de les Competències Bàsiques utilitzades de l'Àmbit Digital

ÀMBIT DIGITAL									
Dimensió instruments i aplicacions			Dimensió tractament de la informació i organització dels entorns digitals de treball i d'aprenentatge			Dimensió comunicació interpersonal i col·laboració		Dimensió hàbits, civisme i identitat digital	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Pel que fa als objectius curriculars, distingim entre els objectius d'etapa genèrics establerts amb caràcter general a la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació:

- a) Conèixer, valorar i aplicar els valors i les normes de convivència per ser un ciutadà o ciutadana lliure capaç de prendre compromisos individuals i col·lectius, respectar els drets humans i acceptar el pluralisme propi d'una societat democràtica.
- b) Tenir consciència del valor del treball individual i col·lectiu i desenvolupar hàbits d'esforç i treball en l'estudi, així com actituds de confiança, amb iniciativa personal, autodisciplina, sentit crític, responsabilitat, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge.
- e) Conèixer i utilitzar de manera apropiada tant la llengua catalana, com la llengua castellana, així com una llengua estrangera, i desenvolupar hàbits de lectura.
- i) Iniciar-se en la utilització per a l'aprenentatge de les tecnologies de la informació i la comunicació, seleccionar i valorar la informació rebuda o aconseguida per mitjà de les tecnologies de la informació i de la comunicació.
- k) Aplicar, en contextos diversos, els diferents coneixements adquirits i els recursos propis, a fi de resoldre de manera creativa problemes, situacions personals i necessitats de la vida quotidiana.

Quan a continguts curriculars dels diversos àmbits que diferència el currículum de Catalunya (2017) es treballaran els següents:

1. Continguts Àmbit lingüístic cicle superior (5è i 6è)

- Comunicació oral: Es treballaran estratègies per a la producció de textos orals de tipus periodístic i en format digital, adequant el registre a la situació comunicativa. També es treballarà la comprensió de textos orals com són les instruccions per dur a terme les activitats d'aula.
- Comprensió lectora: Es treballarà la comprensió del sentit de textos de diverses tipologies en format digital, vinculats o no a continguts curriculars en català, castellà i italià. Especialment es treballarà la comprensió, reflexió i anàlisi de textos procedents de mitjans de comunicació amb l'objectiu de desenvolupar una actitud crítica. També s'estudiaran estratègies per a la cerca d'informacions a Internet, centrant-nos en la fiabilitat de les fonts. Es treballarà el sentit crític davant d'informacions procedents de textos diversos.
- Expressió escrita: Es treballaran estratègies per a la producció de textos escrits, planificant, escrivint i revisant de manera cíclica (utilitzant esborranys, esquemes d'idees, rúbriques d'autocorrecció...). Es treballarà la coherència i cohesió del text, segons la seva tipologia específica. També la utilització de programari informàtic per escriure textos, amb eines de consulta i revisió.
- Coneixement del funcionament de la llengua i del seu aprenentatge: Es treballaran elements específics bàsics dels textos digitals i audiovisuals i l'organització i estructura d'un text segons la seva tipologia. També la revisió dels textos pel que fa a l'estructura i l'organització, la puntuació, el lèxic, i els elements paratextuals a partir de rúbriques d'autocorrecció.

2. Continguts Àmbit de coneixement del medi cicle superior (5è i 6è)

- Iniciació a l'activitat científica: Es treballarà la cerca i contrast de la informació.
- Persones, cultures i societats: Es treballarà la valoració de la necessitat de compromís per la resolució de problemàtiques com la difusió d'informació

falsa. També la interpretació de la realitat a través dels mitjans de comunicació, la identitat digital i mesures que contribueixen a la seguretat digital de tothom.

3. Continguts Àmbit artístic cicle superior (5è i 6è)

- Percebre i explorar: Es treballaran recursos formals del llenguatge audiovisual.
- Interpretar i crear: Es treballaran les possibilitats comunicatives d'imatges, materials i recursos digitals.

4. Continguts Àmbit d'educació en valors

- Aprendre a actuar de manera autònoma i coherent: Es treballaran actituds de responsabilitat i corresponsabilitat, principis morals i actituds ètiques.
- Aprendre a conviure: Es treballaran actituds de cooperació i el respecte pels drets i deures.
- Aprendre a ser ciutadans responsables en un món global: Es treballarà la valoració de la participació com un dret i un deure, els hàbits cívics i la interpretació crítica de la realitat que ens presenten els mitjans de comunicació a través de les xarxes socials.

Sobre els objectius didàctics específics:

- Avaluar el propi aprenentatge.
- Definir vocabulari bàsic de la situació actual del SARS-CoV-2.
- Descobrir el que hi ha darrere de cada notícia que ens arriba.
- Distingir i justificar per què una notícia és falsa.
- Identificar i esquematitzar les parts d'una notícia.
- Interpretar correctament les instruccions de les activitats.
- Redactar notícies de temes quotidians.
- Utilitzar Google Classroom com a eina de treball.

Que es combinen amb els continguts propis de la UD dividits entre conceptuals, procedimentals i actitudinals.

- Conceptuals: les característiques del cos d'una notícia, comprendre què és un virus i què és una pandèmia, entendre el funcionament de les agències, saber

- identificar les parts d'una notícia (títol, subtítol, autor i data de publicació, imatge, peu de foto i cos) i els punts que ens fan detectar una notícia falsa.
- Procedimentals: comprendre informacions en llengües germàniques, elaborar la pròpia base d'orientació, enunciar notícies oralment amb l'entonació adequada, gestionar el propi temps, implementar les fases de la lectura i l'escriptura (abans, durant i després), llegir un text per trobar informació, relacionar notícies de manera crítica, identificar el missatge clau d'una notícia i resumir-les, seleccionar informació rellevant i redactar-la amb les pròpies paraules, utilitzar Google Classroom com un entorn d'aprenentatge i utilitzar software de traducció i correcció de textos.
 - Actitudinals: adoptar una actitud crítica davant de les notícies que arriben per les xarxes, ser autònoms a l'hora d'estudiar a casa i gestionar-se el temps, adquirir consciència dels punts forts i dèbils propis i també sobre la importància de no reenviar missatges no contrastats i regular els coneixements propis.

3.2. METODOLOGIA

Per dissenyar aquesta Seqüència Didàctica (SD) m'he basat en el document del Departament d'Ensenyament anomenat "Programar per competències a l'educació primària" (2017). Aquest document afirma que treballar per competències afavoreix un sistema educatiu més equitatiu i inclusiu.

El treball per competències ha d'incloure diverses àrees perquè l'aprenentatge de fets complexos no es pot fer des d'un sol vessant; a més, treballant de manera competencial es realitzen aprenentatges significatius i transferibles, ja que parteixen del que ja sap l'alumne i passen per la seva zona de desenvolupament proper. Resulta molt important que el protagonista de l'aprenentatge no sigui el mestre sinó l'alumne, tant pel que ja he comentat sobre que el contingut ho requereix, com perquè és el que recomanen les investigacions en neurociència més recents.

Una de les característiques d'aquesta SD és que les activitats van orientades a diversos objectius cadascuna, però tot el que s'aprèn a les diverses sessions serveix

per arribar a elaborar un producte final que és escriure la seva pròpia notícia on s'apliquen els altres coneixements.

Cal remarcar que segueixo la recomanació del currículum d'estructurar la Seqüència Didàctica en quatre fases per afavorir l'aprenentatge dels alumnes participants. La primera fase consisteix en una exploració dels coneixements previs, seguit per la introducció de nous continguts i l'estructuració d'aquests i per acabar una fase de síntesis que consisteix en la recontextualització dels continguts aplicant-ho a un producte, en aquest cas la notícia final. Les activitats es divideixen en tres fases: la inicial consta de dues sessions (0 i 1) i es correspon a la fase d'exploració dels coneixements previs; la fase de desenvolupament consta de tres sessions (2, 3 i 4) i correspon a les fases didàctiques d'introducció i estructuració dels continguts; i la fase de síntesi, que correspon a l'aplicació o recontextualització del coneixement i consta d'una única sessió (5).

La manera de treballar utilitzada també es basa en el treball de Carandell (2011), que afirma que ajudant a l'alumnat a crear una base d'orientació segons la tipologia textual els ajudem a ser més autònoms. Per tant, s'animarà a l'alumnat a fer la seva base d'orientació de l'estructura d'una notícia i posteriorment l'hauran de recuperar per utilitzar-la. En diversos moments de la SD es demana a l'alumnat que recuperin el que han après per aplicar-ho en altres contextos.

Una altra manera d'ajudar que l'alumnat aprengui i que aprengui a aprendre és promovent cultures del pensament, com diuen alguns autors dintre del Projecte Zero de la Universitat Harvard (Perkins & Ritchhart, 2005). Els autors afirmen que els professors hem de treballar per fer visible el pensament dels alumnes i en aquesta SD es proposa que omplin la fitxa "Sé, vull saber, he après", que entraria dintre dels materials que ens permetran veure què pensen els alumnes i com ho pensen, en aquest cas anirà destinat a saber els seus coneixements previs de la sessió i les seves expectatives.

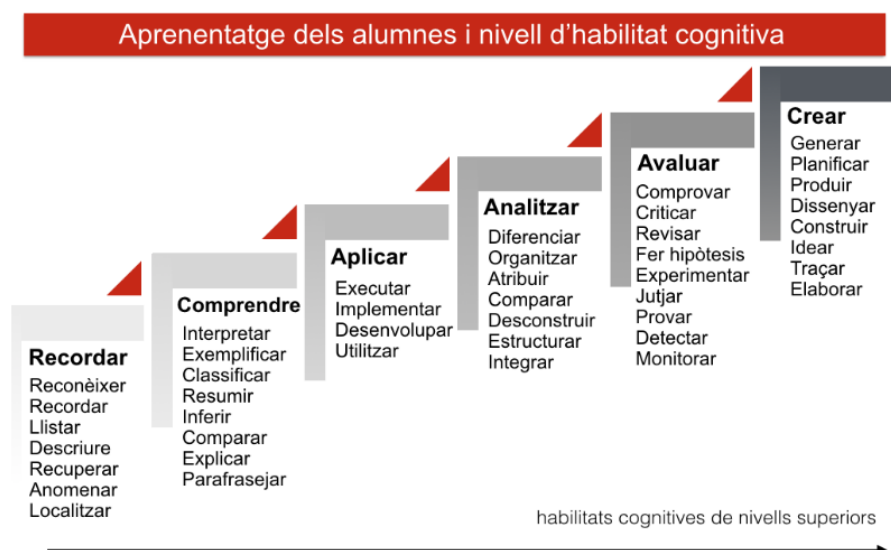
Tornant al tema de l'autonomia dels infants, les sessions estan pensades per ajudar-los a millorar en aquest aspecte. Per fer-ho, es proposen temps de treball raonables per la seva edat i temps de descans i moviment, entenent que treballant sols a casa sense supervisió necessiten canviar d'ambient més sovint. També soc conscient que

cada alumne és diferent, per tant els temps de descans són orientatius i flexibles però molt recomanables.

Tota la SD està preparada per ser duta a terme a través de la plataforma Google Classroom. A causa de la situació actual, tot i que la idea inicial era treballar la temàtica a classe a través de grups cooperatius, he hagut de canviar el disseny de les activitats i fer-ho a través de les xarxes. Això no ha suposat un problema, ja que segons les tutores dels grups molts dels alumnes estaven familiaritzats amb el funcionament de la plataforma i disposaven dels mitjans per accedir-hi. Resulta raonable treballar l'alfabetització mediàtica i informacional a través de les xarxes i els dispositius disponibles, d'aquesta manera es treballen altres competències de l'Àmbit digital en una mateixa unitat.

Per acabar cal ressaltar que les diverses activitats consten d'operacions cognitives de diversos nivells. Si ens fixem en l'adaptació de la taxonomia de Bloom que trobem al document del Departament d'Ensenyament (2017, p. 35) que veiem a la figura 2, podem diferenciar sis categories d'habilitats cognitives, i en aquesta SD podem trobar exemples de cadascun dels nivells, acabant pel més complex, la creació de la notícia.

Alguns exemples d'activitats del primer nivell de la taxonomia són: recordar què s'ha après, documents com el "Sé, vull saber i he après", o recopilacions de què s'ha treballat prèviament. Del segon nivell hi ha activitats com realitzar resums de diverses notícies triades pels alumnes o la comparació entre dues notícies. Respecte al tercer nivell veiem que han d'utilitzar divers programari per fer les activitats i que apliquen el que han après sobre les parts de la notícia a l'anàlisi de les parts d'altres notícies. Per treballar el nivell quatre de la taxonomia han de treballar l'estructura d'una notícia, creant la seva pròpia base d'orientació. Al cinquè nivell hi trobem activitats com l'aplicació d'una rúbrica avaluativa per revisar i millorar el seu treball o la de jutjar notícies com a certes o falses segons diversos indicis. A l'últim nivell hi trobem de manera molt clara activitats de creació de notícies com és el cas de les sessions 4 o 5.

Figura 2. Adaptació de la taxonomia de Bloom

Font: adaptació de la piràmide de Bloom revisada (2001) extret de: Direcció General d'Educació Infantil i Primària. (2017). Programar per competències a l'educació primària Educació primària. Una eina per a la reflexió pedagògica i la presa de decisions dels equips docents. p.35

Per avaluar aquesta SD s'utilitzarà un pretest i un posttest dissenyats per observar si hi ha canvis en el consum de notícies informatives mediàtiques. També es demanarà als alumnes que omplin per cada sessió una taula on indiquin el temps que han trigat a fer la tasca, el que més els ha costat i el que menys, si els han ajudat i que posin nota a la sessió conjuntament amb una proposta de millora, d'aquesta manera es podrà veure com afecten aquestes variables al desenvolupament amb èxit de l'activitat. Els familiars que han treballat la SD amb els alumnes ompliran un qüestionari per valorar el seu grau de satisfacció i conformitat amb el funcionament d'aquesta i al posttest dels alumnes hi haurà algunes preguntes sobre la seva satisfacció general amb la SD. A l'avaluació de la proposta estan desglossats aquestes diverses avaluacions amb comentaris sobre els resultats.

3.3. ACTIVITATS I RECURSOS

De la taula 8 a la 13 trobem una descripció detallada de les activitats que formen part de la proposta, de la sessió 0 a la 5. Aquestes taules estan organitzades per fases i contenen la descripció de l'activitat, els objectius de la sessió, la durada proposada i els materials i recursos necessaris.

3.3.1. Activitats de la Fase Inicial

Taula 8. Sessió 0: Presentació

Activitat núm.: 1	Fase de la SD: Inicial	Nom: <u>Sessió 0</u> : Presentació
<p>Descripció: En aquesta primera sessió l'alumnat llegirà una presentació de tota la Seqüència Didàctica, per orientar-se dins d'aquesta i saber quin serà el funcionament. S'introduirà a través d'un còmic una representació fictícia de quina va ser la motivació principal a l'hora de triar el tema. A més, veuran un vídeo de la professora de la universitat (Ilaria Bellatti) i meu presentant el projecte i a nosaltres mateixes per ajudar-los a posar-nos cara.</p> <p>A més, s'adjuntarà un calendari amb les dates que cada sessió estarà disponible al Google Classroom, la data prevista d'entrega i una llista amb cada sessió, la seva breu descripció i la seva durada prevista.</p>		
<p>Objectius de la sessió:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Familiaritzar-se amb el funcionament de Google Classroom - Conèixer a les persones darrere de la Seqüència Didàctica - Visualitzar l'estructura i el funcionament de la SD 		
<p>Durada proposada: 10 minuts</p>	<p>Materials i recursos: Annex 1: Document amb les instruccions i el còmic, document de Google per omplir i entregar, calendari, resolució dels dubtes i vídeo de presentació.</p>	
<p>Observacions posteriors: A causa d'alguns dubtes que tenen els alumnes i que pregunten als comentaris de la sessió, faig un aclariment sobre el funcionament del Google Classroom, especialment sobre la manera de lliurar la tasca per poder-la corregir.</p>		

Taula 9. Sessió 1: Com anirà això?

Activitat núm.: 2	Fase de la SD: Inicial	Nom: <u>Sessió 1</u> : Com anirà això?
<p>Descripció: En aquesta activitat, l'alumnat ha de respondre un qüestionari que ens ajudarà a conèixer els seus coneixements previs i els seus interessos.</p> <p>Seguidament l'alumnat haurà de llegir el document on s'expliquen els objectius del projecte i la seva avaluació per entendre què s'espera d'ells i com es mirarà si ho han aconseguit.</p> <p>A continuació l'alumnat haurà de trobar i redactar amb les seves paraules dues definicions de paraules que poden no conèixer i que estan sent molt utilitzades en el context del Coronavirus, hauran de trobar "virus" i "pandèmia". Per ajudar-los a trobar informació comprensible i guiar la seva cerca es proposen dues pàgines web fiables i se'ls ofereix un punt extra si troben qui ha escrit la informació.</p> <p>Per acabar hauran d'omplir el document de Google adjunt a la tasca.</p> <p>Aprofitant el dia de Sant Jordi, es penjarà un conte informatiu sobre el Coronavirus anomenat "Mussol i el coronavirus" que tracta temes com el contagi, les vacunes, el perquè dels símptomes d'aquest virus, aclareix la nomenclatura... I ho fa d'una manera prou clara i entenedora.</p>		
<p>Objectius de la sessió:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Descobrir i activar els coneixements previs de l'alumnat. - Tenir presents els objectius i l'avaluació. - Aclarir vocabulari clau. - Conèixer exemples de llocs on buscar informació fiable. 		
<p>Durada proposada: 30 minuts de treball i 10 minuts de descans</p>	<p>Materials i recursos: Annex 2: document amb les instruccions, document de Google per omplir i entregar, qüestionari inicial, document amb els objectius i l'avaluació i el conte "Mussol i el coronavirus".</p>	
<p>Observacions posteriors: Els alumnes manifesten que els agrada molt el conte del coronavirus i que els ha servit per aprendre molt. També participen molt al fòrum on respondre la pregunta.</p>		

3.3.2. Activitats de la Fase de Desenvolupament

Taula 10. Sessió 2: Part 1- Observem les notícies i Part 2 – Informacions falses

Activitat núm.: 3	Fase de la SD: Desenvolupament	Nom: <u>Sessió 2</u> : Observem les notícies (1a part) i Informacions falses (2a part)
<p>Descripció: Per començar els alumnes hauran de llegir dues notícies adaptades, una en castellà i una altra en italià, i hauran de respondre preguntes de comprensió lectora per ajudar-los a llegir amb una finalitat clara.</p> <p>Després s'introduirà el tema de les notícies falses que ens arriben per diversos canals i l'alumnat haurà de llegir un decàleg sobre com detectar aquestes notícies i remarcar-ne les idees principals. Per millorar la seva comprensió i ajudar-los a saber utilitzar-lo a la pràctica hauran de triar com a mínim una notícia o publicació que hagi arribat als seus familiars (o una de les proposades a la tasca si no tenen accés a d'altres) i justificar si és falsa o no.</p>		
<p>Objectius:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Llegir i comprendre dues notícies. - Activar estratègies per entendre notícies en altres idiomes. - Ser conscients de la possibilitat d'informar-se sobre el propi país a través de premsa estrangera. - Integrar trets que diferencien una notícia falsa d'una certa. - Localitzar notícies falses i saber argumentar perquè ho són. 		
<p>Durada proposada: 80 minuts de treball i 35 minuts de descans</p>	<p>Materials i recursos: Annex 3: document amb les instruccions, vídeo amb les instruccions, document de Google per omplir i entregar, notícies 1 i 2 i el decàleg per detectar notícies falses.</p>	
<p>Observacions posteriors: Alguns alumnes demanen utilitzar altres diaris per fer les activitats i se'ls hi deixa fer sempre que siguin fonts fiables.</p>		

Taula 11. Sessió 3: L'estructura de la notícia

Activitat núm.: 4	Fase de la SD: Desenvolupament	Nom: Sessió 3: L'estructura de la notícia (1a i 2a part)
<p>Descripció: En aquesta sessió es començarà per utilitzar una estratègia de visualització del pensament com és la fitxa "Sé, vull saber, he après". Primer hauran de respondre únicament els dos primers apartats i en acabar tota la sessió hauran de respondre l'últim, explicitant el que han après.</p> <p>Després l'alumnat ha de buscar tres notícies a diversos diaris en línia que es proposen. Després, de cadascuna de les notícies han de dir el títol, l'autor, l'enllaç de la notícia, el nom del diari, el perquè han triat la notícia i un breu resum d'aquesta.</p> <p>A continuació, a partir de l'observació de les diverses notícies es demana que extreguin l'estructura de la notícia i facin la seva pròpia base d'orientació que després els pugui servir de guia per altres activitats posteriors.</p> <p>Per corregir aquesta activitat, se'ls donarà una pauta feta i ells mateixos hauran de comparar-la amb la seva i fer un comentari sobre què ha faltat, els ha sobrat o el que es pot afegir a la pauta donada.</p>		
<p>Objectius:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fer visible el pensament. - Identificar les parts de la notícia. - Corregir de manera crítica la seva pròpia feina. 		
Durada proposada: 65 minuts de treball i 20 de descans	Materials i recursos: Annex 4 : document amb les instruccions, vídeo amb les instruccions, document de Google per omplir i entregar, fitxa "Sé, vull saber, he après" i la plantilla amb les parts de la notícia.	
<p>Observacions posteriors: Molts alumnes omplen la fitxa però no realitzen les activitats demanades. La plantilla amb les parts de la notícia que han de crear en molts casos no és correcta, no és completa o la fan sobre una de les notícies que han treballat, marcant les parts.</p>		

Taula 12. Sessió 4: Les agències

Activitat núm.: 5	Fase de la SD: Desenvolupament	Nom: <u>Sessió 4</u> : Les agències
<p>Descripció: Per començar els alumnes llegiran un breu paràgraf aclarint el funcionament de les agències i el procés que passa des d'un fet fins a la publicació en un diari.</p> <p>En aquesta sessió l'alumnat rebrà quatre imatges d'una suposada agència que amaguen un fet que ells han d'explicar. Hauran de fer les investigacions pertinents sobre cada imatge, inventar la notícia, fer-ne un breu guió utilitzant el que saben de la notícia i finalment gravar un vídeo explicant la notícia i el seu titular.</p> <p>Per acabar la sessió, han de reflexionar una estona sobre si pensen que tots els seus companys han explicat la seva història, les variacions que hi poden haver o totes les històries que es poden explicar a partir d'un mateix fet.</p>		
<p>Objectius:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Entendre el funcionament de les agències de notícies. - Crear una notícia a partir d'imatges. - Fer un vídeo explicant una notícia amb el format correcte. 		
<p>Durada proposada: 40 minuts de treball i 10 minuts de descans</p>	<p>Materials i recursos: Annex 5: document amb les instruccions, vídeo amb les instruccions, document de Google per omplir i entregar i imatges d'agència.</p>	
<p>Observacions posteriors: La majoria d'alumnes han respectat la durada del vídeo. Molts d'ells en comptes de fer un esquema de la notícia que volien explicar l'han escrit sencera. A l'hora de fer el vídeo alguns alumnes llegeixen massa la notícia, en comptes d'utilitzar-la només de guia.</p>		

3.3.3. Activitats de la Fase de Tancament

Taula 13. Sessió 5: Ara et toca a tu

Activitat núm.: 6	Fase de la SD: Tancament	Nom: <u>Sessió 5</u> : Ara et toca a tu (1a i 2a part)
<p>Descripció: En aquesta última sessió els alumnes han d'escriure la seva pròpia notícia i respondre un qüestionari final.</p> <p>Per fer-ho, primer hauran de recuperar el que saben sobre les parts de la notícia i el que les fa certes. Després hauran de començar el procés de redacció de la notícia, començant per decidir el tema sobre el qual escriuran. Després decidiran com recollir la informació i intentaran respondre les sis preguntes del periodisme (què, qui, com, quan, on i perquè).</p> <p>Una vegada disposin de la informació començaran el procés d'escriptura en tres fases, la primera serà fer un esquema, després un esborrany i finalment el text per entregar.</p> <p>Per ajudar-los a saber com millorar el producte final i què s'espera d'ells disposaran d'una pauta de correcció amb els ítems que s'avaluaran.</p> <p>Finalment, se'ls demana que omplin un formulari per saber la seva opinió sobre el projecte i per veure com han canviat les seves respostes des del qüestionari inicial.</p>		
<p>Objectius:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Integrar el que s'ha après en un producte final. - Redactar correctament una notícia. - Ser crític amb el propi treball. - Reflexionar i corregir durant el procés d'escriptura. - Ser creatius. - Conèixer el canvi en els coneixements previs dels alumnes. 		
<p>Durada proposada: Unes quatre hores amb descansos lliures (molt variable)</p>	<p>Materials i recursos: Annex 6: document amb les instruccions, vídeo amb les instruccions, document de Google per omplir i entregar i pauta d'autocorrecció.</p>	
<p>Observacions posteriors: Moltes de les notícies presentades són curtes i no apliquen el que s'ha treballat en altres sessions, com l'estructura de la notícia.</p>		

3.4. AVALUACIÓ DE LA SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA

Un punt imprescindible de la metodologia utilitzada és l'avaluació. En una Seqüència Didàctica competencial, el paper del mestre consisteix en un acompanyament periòdic de l'alumnat i no únicament una avaluació final. A més, l'avaluació que es faci, sempre ha d'estar al servei de l'aprenentatge i no al revés. No ha de ser un pagament per una feina feta segons uns paràmetres establerts (Meirieu, 2006) sinó indicacions per millorar la pròpia feina.

Com ja hem comentat, durant la fase inicial es realitzarà una primera avaluació dels coneixements dels alumnes que servirà per conèixer els seus punts de partida i per comprovar els canvis que s'han produït durant la SD. Si s'hagués pogut fer de manera presencial, hauria servit per parlar de les concepcions prèvies i trobar un punt de partida igual per tota la classe, negociant els diversos significats.

Per avaluar aquesta SD em basaré en el treball de Sanmartí d'avaluar per aprendre (2010). Diferenciem per tant tres tipus d'avaluació, els dos primers, l'avaluació formadora i la formativa ens serveixen per regular els aprenentatges, i l'avaluació qualificadora ens serveix per comprovar què s'ha après i es valoren els resultats del procés d'aprenentatge. Els tres tipus d'avaluació han estat explicats a tot l'alumnat.

1. **Avaluació formativa:** Aquesta avaluació la fa el mestre, després de cada sessió entregada el mestre fa comentaris personals per ajudar a millorar alguns aspectes que calgui o per remarcar aquells que s'estan fent bé. Aquesta avaluació no és quantitativa sinó qualitativa. A més, aquesta pràctica suposa un suport universal a l'aprenentatge.
2. **Avaluació formadora:** Aquesta avaluació la fan els propis alumnes amb l'ajuda d'unes taules amb ítems. Aquests ítems són una manera de compartir els objectius d'aprenentatge d'aquella sessió amb els alumnes. L'objectiu és que ells mateixos puguin avaluar si han fet una bona feina respecte al que es demana.
3. **Avaluació qualificadora:** Aquesta avaluació la fan les mestres i l'objectiu és valorar els resultats de tota la implementació de la SD. En aquest cas es farà a través de l'última sessió, que engloba coneixements de totes les anteriors. Aquesta avaluació consta de part quantitativa i qualitativa.

Per decidir la nota final de tota la SD es tindran en compte als tres agents que han estat participant. En aquest cas seran les famílies (30% de la nota), els alumnes (10%) i les mestres (60%). Els alumnes i les famílies tindran una pauta per dur a terme aquesta avaluació final del projecte. L'alumnat haurà de posar-se una nota numèrica, justificar-la i remarcar tres aspectes positius del seu treball i un que han de seguir treballant. Les famílies hauran de posar una nota de l'assoliment dels continguts, dels hàbits de treball i una nota final justificada; també hauran de remarcar cinc aspectes positius de l'alumne i un a millorar.

3.5. SUPERVISIÓ DE LA PROPOSTA

3.5.1. Sessió 0

Aquesta sessió estava dissenyada per ser feta en uns 10 minuts i només servia com a introducció a la proposta i per començar de manera gradual. La mitjana de temps que l'alumnat diu que ha trigat és d'11 minuts.

Dels 54 alumnes convidats, hi han participat 39 i han avaluat la proposta amb un 8,5. Les propostes de millora que fan, van totes en la línia de demanar més explicacions i guia per realitzar-la. Algun suggereix, inclús de fer-les en vídeo. En aquesta activitat 18 alumnes han necessitat ajuda, el que representa un 46% dels alumnes que han participat; en tots els casos excepte en dos la persona qui ajuda és la mare.

Donat que aquesta activitat només consistia a llegir un còmic, una breu explicació i apuntar-se les dates de presentació de les activitats resulta sorprenent que tants alumnes hagin necessitat ajuda dels pares, veient que era una activitat molt curta que han realitzat en el temps previst i en una plataforma digital que ja coneixien, suposadament.

En aquesta sessió, a causa d'alguns dubtes que tenien els alumnes, vaig procedir a fer un aclariment sobre el funcionament del programa utilitzat, especialment en la manera de lliurar la tasca. Vaig redactar una explicació i vaig penjar una captura de pantalla on es mostrava on s'havia de transmetre el material per ser avaluat.

3.5.2. Sessió 1

La sessió 1 consistia en tres tasques, una era respondre un qüestionari inicial, la segona era definir dues paraules i per últim s'havia d'omplir el document de la sessió. Hi ha hagut diferent participació en les tasques, 36 alumnes han realitzat les tres tasques però 39 han fet l'enquesta i 46 han fet les definicions.

S'estimaven uns trenta minuts de treball i la mitjana del grup ha estat de 25 minuts encara que trobem alguns valors atípics com tres alumnes que han trigat menys de 5 minuts, el qual sembla impossible. La nota mitjana que han posat els alumnes a la sessió és de 8,8. Les propostes que fan els alumnes van majoritàriament en la línia d'augmentar la quantitat d'exercicis, demanen més exercicis, més preguntes i més investigacions. En aquest cas 21 alumnes dels quals han fet alguna de les tasques han rebut ajuda, el que representa el 46%.

3.5.3. Sessió 2

Aquesta sessió consistia de dues activitats principals, en la primera s'havien de llegir dues notícies i fer activitats de comprensió lectora i en la segona s'havia de llegir un decàleg i justificar perquè eren o no falses notícies que circulaven per les xarxes. Quan els primers alumnes van començar a entregar les seves tasques vaig detectar que hi havia diversos exercicis que deixaven sense fer perquè no entenien els enunciats, per tant em vaig adaptar i vaig fer un vídeo explicatiu.

En aquest cas han fet l'activitat 39 alumnes, però només 14 han fet tot el que s'havia de fer en el lloc que tocava. Alguns dels alumnes no presenten totes les tasques que es demanen, d'altres no ho fan de la manera indicada... Això és especialment sorprenent si tenim en compte que 30 alumnes han rebut ajuda dels seus pares.

La nota mitjana d'aquesta activitat és un 8,1. En aquest cas el temps estimat de treball eren 80 minuts, el temps realment dedicat ha estat de 60 minuts; el temps dedicat entre els estudiants que no han presentat tota la feina o no ho han fet de la manera indicada ha estat de 50 minuts, davant dels alumnes que sí que ho han fet correctament, que han trigat 76 minuts.

Les propostes de millora de l'activitat van en direccions contràries. Hi ha demandes de menys activitats o activitats més curtes, menys notícies o menys idiomes diferents; també hi ha peticions, tot i que menys, de més activitats, més notícies i més idiomes.

3.5.4. Sessió 3

La sessió tres consta de l'entrega principal i una de secundària (la fitxa "Sé, vull saber, he après"). La participació en les dues tasques ha estat molt variable, igual que en la sessió anterior. La fitxa l'han fet 43 alumnes i l'entrega principal 34 alumnes. Hi ha 10 alumnes que no han fet cap de les dues tasques. En aquest cas són 19 els alumnes que han fet la tasca completa, contant les dues parts i que el contingut fos el demanat i entregat de la manera correcta a través de la plataforma. Hi ha hagut 27 alumnes que han rebut ajuda, majoritàriament de les mares i en 7 casos dels pares. Per saber què fer a la sessió els alumnes comptaven amb instruccions per escrit i en vídeo.

La nota mitjana d'aquesta sessió és un 7,8. El temps estimat de treball era de 65 minuts i la mitjana del temps dedicat ha estat de 68 minuts. Tot i això l'alumnat que ha fet les dues tasques i les ha fet de manera correcta manifesta que ha trigat 1:26 h.

La majoria de propostes de millora d'aquesta activitat van en la línia de fer-la més curta o posar menys preguntes. Hi ha alguns alumnes que demanen més explicacions per fer les activitats.

3.5.5. Sessió 4

Dins d'aquesta sessió els alumnes havien de crear una notícia a partir d'unes imatges. Havien d'entregar un guió de la notícia i un vídeo narrant-la. Aquesta sessió ha tingut una nota de 8,4. Hi ha hagut 40 alumnes que han presentat la part escrita de la tasca i 28 alumnes que han presentat la tasca i el vídeo demanat. Les instruccions estaven per escrit i en vídeo. 25 alumnes han tingut ajuda dels pares, el que representa el 63%. Si mirem els alumnes que han gravat el vídeo, el 75% han

rebut ajuda, el que és comprensible perquè molts alumnes necessitaven assistència per gravar-se fent la notícia. En aquest cas les persones que prestaven ajuda han estat en 14 alumnes la mare, en 8 alumnes el pare i en altres casos han rebut ajuda tant del pare com la mare o de germanes. És la vegada que hi ha hagut més variació en aquest aspecte.

Per aquesta tasca s'estimava un temps de treball de 40 minuts i el temps dedicat ha estat de 49 minuts. Els alumnes que han presentat un vídeo amb la tasca han trigat de mitjana tres minuts més, el que podria voler dir que han treballat més ràpidament, ja que fer un vídeo, mirar-lo, repetir-lo o editar-lo porta més temps que no fer només la part escrita.

En aquesta activitat hi ha hagut molt poques propostes de millora i no s'observa cap tendència, ja que cada alumne demana coses diferents com demanar un vídeo més curt, no demanar vídeo, donar més instruccions, proposar un tema diferent pel vídeo, demanar més exercicis, deixar més temps...

3.5.6. Sessió 5

En aquesta última sessió els alumnes havien de posar en pràctica tot el que havien après escrivint una notícia sobre la seva realitat en el context del SARS-CoV-2. Per fer-ho havien de seguir diversos passos per recordar l'estructura de la notícia i continguts treballats i, anteriorment a l'escrit de la notícia, havien de fer un esquema i un esborrany. Per ajudar-los a corregir l'esborrany i el document final tenien una rúbrica que havien d'omplir. Hi ha hagut molts alumnes que han omplert la rúbrica però que després no han entregat la seva notícia ni part del procediment. Hi ha hagut 41 alumnes que han entregat la sessió 5 però només 28 alumnes han entregat la tasca completa amb tots els procediments que es demanaven, encara que no fossin correctes o el resultat final no fos satisfactori.

La nota mitjana que els alumnes han atorgat a aquesta activitat ha estat un 8. El temps estimat de treball era molt variable, depenent de l'interès de l'alumne i del temps de recerca que requerís el tema triat, de totes maneres una estimació, considerant la feina de recopilació dels continguts treballats i les diverses versions

que es demanaven, eren quatre hores de treball. Finalment el temps dedicat no ha arribat a 3 hores, tot i que la mesura en aquest cas ha estat especialment complicada, ja que diversos alumnes han mesurat en dies la feina i manifesten haver trigat 1, 2 o tres dies.

Els alumnes han fet molt poques propostes de millora en aquesta activitat, molts manifesten que “ja està bé” o “no la milloraria”. Altres alumnes demanaven poder triar ells el tema de la notícia, cosa que podien fer originalment, o proposar una tasca més curta traient algun dels passos previs a la redacció.

3.5.7. General

En general la participació ha estat prou satisfactòria, ja que hi ha hagut 8 alumnes dels 54 que no han participat en cap activitat per motius que desconeixem que poden ser derivats de la situació excepcional per la pandèmia del SARS-CoV-2. Si descomptem a aquests 8 alumnes del total, veiem que els percentatges de participació en les activitats són molt més alts del que s'ha comptabilitzat. Per exemple, a la sessió 1 veuríem un 100% de participació en una de les tasques i la participació en l'última sessió se situaria al voltant d'un 90%.

Respecte als temps proposats i realitzats pels alumnes veiem a la taula 14 que les estimacions realitzades eren bastant acurades. De totes maneres no podem confiar del tot en aquestes dades per dos motius. El primer és que el temps proposat era compartit amb l'alumnat, el que podria influir en les mesures. El segon motiu és que s'animava a l'alumnat a fer descansos mentre feien les diverses sessions; no sabem si les mesures de temps han estat amb descansos o sense, ja que no es van donar unes instruccions clares al respecte.

Quant a l'autonomia dels alumnes a l'hora de realitzar les activitats és sorprenentment baixa. Les activitats estaven molt pautades quant a temps i les instruccions estaven molt fraccionades per guiar a l'estudiant en tot moment. Tot i això, a partir de la sessió 2, quan la SD augmentava de complexitat, més de la meitat dels alumnes requeria l'ajuda dels pares. Tot i disposar d'aquesta ajuda veiem que no es realitzaven totes les activitats demanades o no es feien de la manera indicada

en molts dels casos. Cal recordar que aquesta Seqüència ha estat revisada i aprovada per dues mestres de la Universitat de Barcelona, les dues tutores dels grups de 5è als que s'ha implementat i el cap d'estudis de l'escola.

Un aspecte interessant a comentar és el nombre tan elevat d'alumnes que presenten tasques inacabades o de la manera incorrecta, tot i rebre ajuda de les seves mares o dels seus pares. Totes les tasques estaven molt pautades i numerades i tenien un document adjunt on hi havia marcades les tasques que s'havien d'entregar. A més, als vídeos s'explicava la manera en la qual s'havia d'entregar la tasca i on s'havien de respondre les preguntes. Aquest aspecte ens parla de la manca de Competència Digital entre els alumnes i les seves famílies. A la llum d'això sembla menys rellevant el fet de treballar la Competència Mediàtica i Informacional, ja que els alumnes no saben encara com utilitzar programari bàsic i com buscar informació en cas de necessitar-la.

Les ajudes prestades durant les activitats han estat en la major part de les vegades per part de les mares dels alumnes, en altres casos han estat els pares o germans, però són la minoria dels casos. Per exemple, en les activitats on més percentatge d'alumnes han rebut ajuda, la sessió 2 i la 5, el percentatge de mares que ajudaven als alumnes ha estat del 77% i del 70% respectivament.

Taula 14. Resum dades per sessions

SESSIÓ	Alumnat màxim participant	Alumnat ajudat	Temps de treball estimat	Temps de treball mitjà del grup	Nota mitjana donada per l'alumnat
Sessió 0	39 alumnes (72%)	18 alumnes (46%)	10 minuts	11 minuts	8,5
Sessió 1	46 alumnes (85%)	21 alumnes (46%)	30 minuts	25 minuts	8,8
Sessió 2	39 alumnes (72%)	30 alumnes (77%)	80 minuts	60 minuts	8,1
Sessió 3	43 alumnes (80%)	27 alumnes (63%)	65 minuts	68 minuts	7,8
Sessió 4	40 alumnes (74%)	25 alumnes (63%)	40 minuts	49 minuts	8,4
Sessió 5	41 alumnes (76%)	28 alumnes (68%)	240 minuts	173 minuts	8

Molts dels alumnes no han fet comentaris amb idees de millora per les diverses activitats, el que no facilita tenir una idea de l'opinió global del grup. La majoria de comentaris a totes les sessions eren positius i manifestaven que la sessió ja estava bé. Els altres comentaris es referien majoritàriament a la durada de la sessió, demanant més o menys exercicis. A la sessió 2, que era més llarga que les anteriors, és a la que més comentaris sobre la llargada hi ha hagut i potser hauria estat bé separar-ho en dues sessions més seguides que de normal.

Hi ha hagut alguns comentaris, especialment d'alumnes amb ajuda, que manifestaven que els continguts no eren adequats a l'edat o que els temes de les notícies eren massa difícils d'entendre. Els continguts que s'han anat treballant durant les sessions estaven justificats pel currículum, que expressa la necessitat de tenir comprensió lectora en diversos tipus de textos. A més, només en una de les sessions (la 2), es demanava als alumnes que llegissin una notícia en concret i aquestes estaven adaptades. En l'altra sessió on s'utilitzaven notícies d'un diari (la 3) els alumnes podien triar les que volguessin seguint els seus interessos. Pot ser que els pares, en tenir més control sobre els continguts que treballen els alumnes, estiguessin sorpresos per la seva dificultat o que els alumnes hagin tingut més problemes en resoldre les sessions per les dificultats afegides amb la situació actual com pot ser el neguit per la situació desconeguda, la manca de dispositius o la falta de motivació.

L'alumnat també ha comentat en cada activitat el que els ha resultat més fàcil i més difícil però no s'ha pogut observar cap resultat conclouent. Molts estudiants no responien aquest apartat i entre els que responien les respostes eren molt variades. Tot això resulta completament normal, ja que cadascú té unes habilitats diferents i li resulta més fàcil o difícil respondre cada tipus d'exercici.

Els resultats de la Unitat Didàctica que veiem amb la sessió de tancament (la 5) on s'haurien d'aplicar tots els coneixements adquirits no són massa satisfactoris. Molts dels alumnes no han seguit els passos demanats, tot i fer tres setmanes que treballaven amb la mateixa dinàmica i amb la mateixa plataforma. Altres alumnes han presentat un document final que poc parla sobre la seva evolució i aprenentatges durant la seqüència. També hi ha alumnes que han fet una bona feina, aplicant tot el que han après, utilitzant una bona estructura típica del gènere i

aprofitant la rúbrica autocorrectiva per millorar el seu producte abans d'entregar-lo.

Després d'entregar cada activitat els alumnes rebien l'avaluació formativa, on tenien comentaris personals per millorar la seva tasca o una felicitació per la feina ben feta. Els alumnes que rebien comentaris amb millores per la seva tasca o simplement demanant una entrega amb totes les activitats proposades podien tornar a transmetre la sessió i se'ls hi tornava a corregir però no hi ha hagut més que un alumne que hagi millorat l'entrega tot i saber que no estava bé. Cal dir que l'acompanyament no ha estat tan ràpid i fluid com podria haver estat, ja que jo no disposava del temps necessari per corregir ràpidament totes les activitats i possiblement els alumnes se n'havien oblidat o havien perdut l'interès per aquella tasca.

L'alumnat, una vegada tenia totes les activitats fetes i corregides, havia de fer una última entrega amb una portada, un índex i totes les activitats recopilades. Aquesta tasca no s'ha demanat, ja que per la situació actual vam haver de començar més tard del previst la implementació del projecte, les assignatures del segon semestre van finalitzar setmanes més tard del programat, i les Pràctiques van començar molt més tard del previst en el meu cas (el dia 11 de maig en comptes del 14 d'abril), el que ha fet que tingués una concentració de feina molt alta i trigués més del que pensava a fer tots els retorns als alumnes. Tenint en compte que era probable que si demanava aquesta última entrega, no la pogués corregir o no pogués redactar conclusions en aquest treball no la vaig demanar, per no fer invertir temps als alumnes a una tasca que mal gestionada o sense donar-li la importància que tocava i que poc aportaria al compliment dels objectius d'aprenentatge de la Seqüència Didàctica.

3.5.8. Qüestionaris inicial i final

Per començar aquesta SD es va fer un qüestionari inicial als alumnes (annex 2) i per acabar-la se'n va fer un de final (annex 6), que era molt semblant i tenia algunes parts iguals. La finalitat era poder contrastar els hàbits mediàtics i veure si la seva percepció sobre aquests canviaria en finalitzar la Seqüència Didàctica proposada.

Al qüestionari inicial hi van participar 41 alumnes, on un 66% eren nenes i un 34% nens. Per començar es va preguntar sobre si els alumnes tenien WhatsApp, per veure l'accés que tenien a les cadenes de desinformació; el 68% no tenen WhatsApp i el 32% es reparteix entre alumnes que en tenen i d'altres que tenen altres xarxes com Instagram, Tik Tok, Snapchat... La majoria d'alumnes (68%) es mostren indiferents sobre escoltar notícies del que passa al seu voltant i a un 24% els agrada. Aquestes notícies les treuen de la televisió (83% dels alumnes) o de preguntar a la seva família (54% dels alumnes).

Al qüestionari també es preguntava als alumnes sobre els tipus de notícies que els resultaven més interessants. Les temàtiques que més han escollit els alumnes han estat esports, cultura, salut i societat seguit per l'entreteniment (còmics, sudokus...) que encara que formi part d'un diari no ho podem considerar una notícia.

Quant a l'actualitat sobre el SARS-CoV-2, tots els alumnes han afirmat que els interessa conèixer la situació, encara que a alguns només els hi interessi "una mica". S'han estat informant a través de la televisió i el que comenten a casa els pares únicament, excepte un alumne que expressa que també ha llegit notícies per internet. Els alumnes parlen sobre el que ja saben del Coronavirus i el que destaquen en gairebé tots els casos són els símptomes més comuns i que és originari de la Xina.

També s'ha preguntat sobre el que saben del món de les notícies, començant per definir què és una notícia. Els que apareix de diverses maneres en totes les definicions pràcticament és que s'hi explica informació sobre el que està passant al món. Altres alumnes afegeixen que interessa a gran part de la població o parlen dels canals pels quals ens arriba. La paraula que més ha sortit a totes les definicions és "informació" i a la figura 3 podem veure una representació de les paraules repetides a les definicions.

Figura 3. Núvol de paraules fet amb les definicions dels alumnes

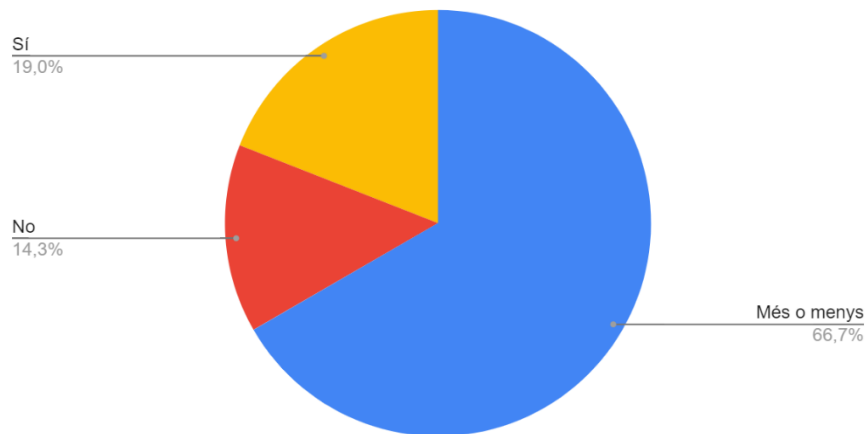
Elaboració pròpia a wordclouds.com

El 70 % dels alumnes afirma que no totes les notícies que ens arriben són falses. La resta no ho saben o creuen que sí que ho són. En preguntar què és el que fa a una notícia verdadera, la majoria afirma que és haver consultat a un expert en el tema, d'altres parlen sobre el canal pel qual arriba i veuen més fiable la televisió i quan hi ha imatges o vídeos de suport.

Es fa molt difícil comparar amb el qüestionari final, ja que només tenim les respostes de 25 alumnes, per tant no podem veure el canvi del grup. He intentat aïllar als 25 alumnes que han respost el qüestionari final al qüestionari inicial per poder fer la comparació però no coincideixen tots per tant treballarem amb els 21 que sí que coincideixen. Les dades són tan poques que no podem concloure res massa fiable amb un grup tan petit.

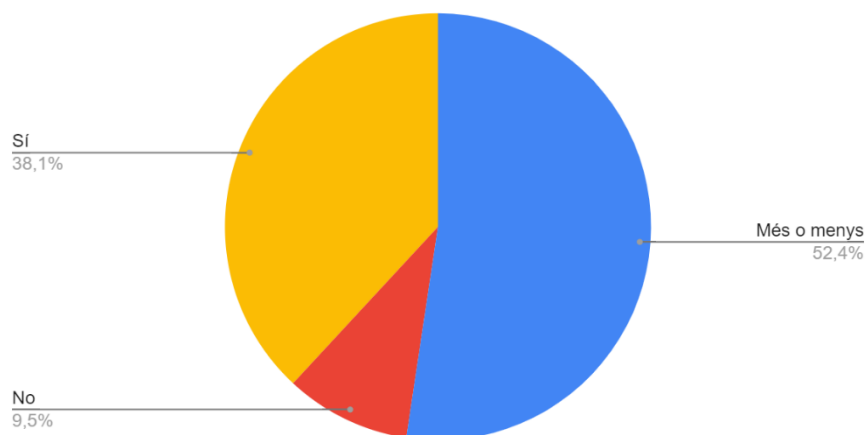
En aquest grup el 72% són nenes i el 60% no tenen WhatsApp. En el primer qüestionari només el 19% dels alumnes deien que els hi agrada llegir o escoltar notícies i el 14% deien que no, com veiem al gràfic 1; en canvi a l'últim qüestionari, el 38% dels alumnes deien que els agradava i només el 9,5% que no, com veiem al gràfic 2. S'ha reduït el nombre d'alumnes indiferents i també el d'alumnes a qui no els agradava llegir les notícies.

Gràfic 1. Qüestionari inicial. Pregunta 1. T'agrada llegir o escoltar notícies sobre el que passa al teu voltant?

Font: Elaboració pròpia

Gràfic 2. Qüestionari final. Pregunta 1. T'agrada llegir o escoltar notícies sobre el que passa al teu voltant?

Font: Elaboració pròpia

En començar la SD els alumnes obtenien aquestes notícies a través de la televisió i de parlar amb la seva família. En acabar-la, molts d'ells han augmentat una nova font: internet. Els alumnes mantenen la televisió i la família com a principals proveïdors d'informació però en guanyen una de nova. Amb aquesta SD esperem que sàpiguen on trobar informació de qualitat per internet.

Abans de treballar el tema de les notícies falses el 24% dels alumnes enquestats deien que no sabien si totes les notícies eren certes o no. Després de treballar-ho tots diuen que no totes les notícies són certes. A més, la qualitat de les seves respostes quant a què fa vertadera una notícia ha millorat molt. Al principi el que els ho indicava era qui ho havia escrit, que haguessin parlat amb un expert o el fet que

es publiqui a un diari o surti per la televisió. En acabar, les seves estratègies per detectar les notícies falses eren molt més riques i fiables; les notícies verdaderes són aquelles que: no tenen faltes d'ortografia evidents, hi apareix la font d'informació, hi apareix la data i el lloc de publicació amb l'autor, el medi de difusió és fiable, que tingui una estructura correcta, que hi hagi diversos mitjans que la recolzin, si està per les xarxes socials que hi aparegui un enllaç a la notícia del diari, que no intenti obtenir un benefici econòmic, que les xifres siguin coherents... entre altres arguments vàlids que han dit els alumnes.

3.5.9. Avaluacions

Per acabar, els alumnes i les seves famílies han fet avaluacions sobre el seu assoliment del projecte. Aquests qüestionaris els he llegit però no analitzat a fons per una limitació de temps. Les famílies havien d'avaluar l'assoliment dels continguts i els hàbits de treball dels seus fills, a més havien d'afegir cinc aspectes positius del treball de l'alumne i un a millorar, finalment s'havia de posar una nota final i comentaris que havíem de tenir en compte les mestres a l'hora de posar les notes. Els alumnes havien de posar-se una nota justificada conjuntament amb tres aspectes positius i un a millorar.

Les famílies es mostren molt contentes amb el treball dels seus fills en aquest temps, en gairebé cap cas la nota baixa del 8, tant en l'autonomia com en l'assoliment dels continguts. La nota sobre l'autonomia en general és més baixa que la dels continguts i és un dels aspectes més recurrents que senyalen els pares per millorar. Un altre dels aspectes que més es repeteix és la concentració dels alumnes o la seva constància. Tots els comentaris que fan els pares per millorar van relacionats amb les actituds dels alumnes però mai en cap contingut en concret que no hagin assolit. En el cas dels comentaris positius valoren coses més concretes com l'habilitat d'aplicar els coneixements adquirits en diverses notícies que surten a la televisió, la il·lusió per compartir el que han après, bona actitud per encarar-se a les tasques i motivació a l'hora de treballar.

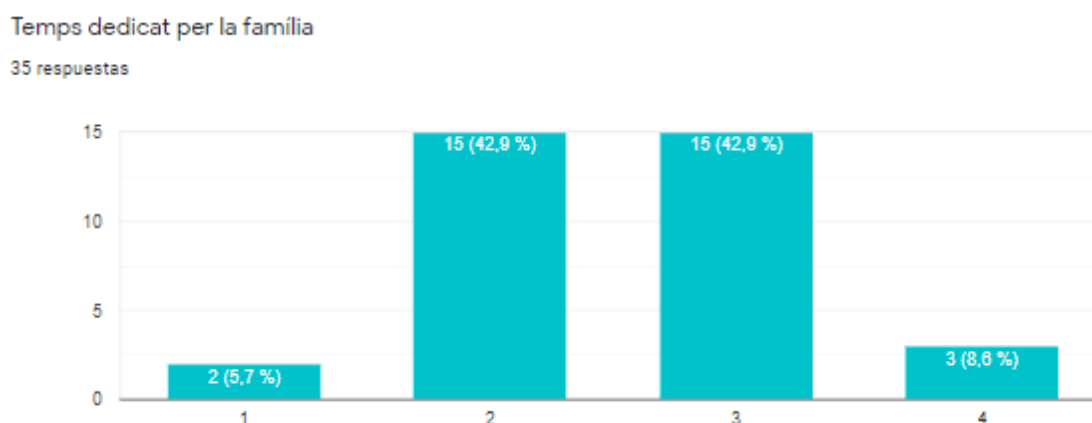
En el cas dels alumnes, com és d'esperar, les seves reflexions són interessants però menys concretes que les dels seus familiars. La majoria dels alumnes remarquen que

el que han de millorar és esforçar-se més, entregar les tasques al dia o no distreure's treballant. En els punts positius sobre el seu aprenentatge es repeteix que han après molt, que s'han esforçat i que han posat moltes ganes.

S'ha realitzat també un qüestionari als pares per poder avaluar el seu grau de satisfacció amb la SD (<https://forms.gle/gjjqnzG94xQmbxjj6>). Han respost 35 famílies i en general les seves opinions són positives. L'apartat en el qual ens centrarem era una bateria de vuit preguntes on s'havia de valorar de l'un al quatre, on un era gens satisfactori i quatre molt satisfactori, les gràfiques de les respostes es troben a l'Annex 7. La valoració del nombre de sessions, del temps dedicat per l'alumne, de la rellevància del tema, de l'organització, de l'estil avaluatiu i de la qualitat dels materials és molt bona, amb gairebé totes les notes entre tres i quatre.

En el cas de la dedicació de les famílies l'opinió està completament dividida; un 43% dels pares posa un 2 sobre quatre i el mateix percentatge ho valora amb un 3 sobre quatre, com veiem al gràfic 3. Si dividim les opinions entre negatives (valors 1 i 2) i positives (valors 3 i 4) veiem que un 49% ho valora negativament i un 51% positivament. Aquesta unitat requeria autonomia per part de l'alumnat, tot i que s'oferien suports; el fet de no haver pogut fer la SD a classe de la manera en la qual estava preparada originalment ens va forçar a fer-ho en aquesta modalitat, encara que presentava reptes. Tenint en compte que probablement els pares hagin hagut de seguir teletreballant és possible que els fos difícil ajudar als seus fills i per tant ho hagin valorat negativament.

Gràfic 3. Opinió de les famílies sobre el temps dedicat per la família

Un altre aspecte que ha rebut valoracions diverses ha estat la dificultat de la SD. Tot i que el 66% dels pares la valoraven de manera positiva hi ha un 29% dels pares que l'han valorat amb un 2. El tema de la SD és de l'actualitat més absoluta i els alumnes reben informació al respecte constantment, per tant sembla imprescindible des de l'escola aprofitar aquest moment per treballar-ho i ajudar-los a entendre la situació del SARS-CoV-2 i filtrar la informació a la qual tenen accés i els arriba.

En conclusió podem veure que, tot i que hi ha molts aspectes a millorar, la SD dissenyada ha tingut resultats positius i bona acollida, i és un primer pas per treballar la Competència Mediàtica i Informacional d'aquests alumnes, amb qui s'hauria de seguir treballant per millorar també la Competència Digital.

4. CONCLUSIONS

Aquest treball, partint d'una recerca sobre la importància que té l'Alfabetització Mediàtica i Informacional segons algunes de les grans institucions a escala mundial i de la Comissió Europea, proposa una alfabetització primerenca en aquest camp per l'alumnat de 5è. Per dur a terme aquesta alfabetització s'ha creat i implementat un material que fa una primera iniciació al món de les notícies mediàtiques i que ha millorat la detecció de notícies falses i la comprensió del gènere periodístic entre els alumnes.

L'analfabetisme funcional entès de manera àmplia, inclou la incapacitat per distingir la informació verdadera de la falsa, i poca habilitat per buscar i trobar informacions útils. Aquest analfabetisme ens afecta a tots si no hem rebut formació específica per combatre'l i ens fa vulnerables a la desinformació, el que ens fa prendre decisions poc fonamentades i fàcilment manipulades. L'Alfabetització Mediàtica i Informacional és clau per lluitar contra aquest problema, com recomanen la UNESCO i la Comissió Europea des de fa temps.

Des de l'educació podem treballar aquesta competència, que enriqueix la capacitat de les persones per gaudir dels seus drets humans fonamentals i els empodera. Una societat alfabetitzada enforteix els mitjans de comunicació lliures, independents i pluralistes, que al seu torn permeten una presa de decisions en tots els aspectes

informada i conscient. La manera d'ensenyar la competència mediàtica ha de ser activa, participativa i lúdica, on l'alumne sigui protagonista en el seu procés d'aprenentatge.

S'ha proposat una intervenció que busca treballar el món de les notícies mediàtiques a partir de conèixer el seu funcionament, el procés per redactar notícies verídiques i trets que alerten sobre les notícies falses que circulen per les xarxes. Aquesta intervenció consta de 6 sessions dividides en fase inicial, fase de desenvolupament i fase de tancament i té com a producte final la redacció d'una notícia sobre un tema relacionat amb el SARS-CoV-2 proper als alumnes.

Aquesta intervenció es fa a través de la plataforma Google Classroom de manera individual. A més, és competencial i treballa diverses àrees del currículum en les seves activitats, a més de fomentar l'autonomia de l'alumnat pauntant molt el treball i els temps per fer cada activitat. La SD s'avaluarà de manera formativa, formadora i qualificadora i s'implicarà tant a les famílies com als alumnes.

L'aplicació de la proposta al curs de 5è d'una escola pública ubicada en un context socioeconòmic mitjà-alt ha posat de manifest els diversos punts forts i dèbils de la SD. Al llarg d'aquesta experiència d'innovació didàctica, pel que fa a contingut i format, els alumnes s'han mantingut bastant motivats i expressaven que els agradaven les diverses sessions proposades, a més, han ampliat les seves fonts d'informació de referència i tenen més eines per detectar informacions falses. Per altra banda, gran part de l'alumnat ha necessitat ajuda per fer les activitats i molts d'ells no han aconseguit fer-les de manera completa. S'ha detectat una manca de Competència Digital per fer servir els recursos com Google Docs o Google Classroom i una necessitat de dedicació de temps de les famílies que no ha estat valorada massa positivament per part d'aquestes.

Per la realització del treball vaig proposar una sèrie d'objectius que s'han complert en diferents graus al llarg d'aquest temps. Quant a l'objectiu general, l'he complert completament, ja que he arribat a implementar la SD dissenyada. De totes maneres, la valoració de la seva utilitat no és concloent per la manca de dades.

Respecte als objectius específics, s'han establert els hàbits de consum de notícies informatives mediàtiques de només alguns alumnes de 5è i no en gaire profunditat.

En haver estudiat dades de només 41 alumnes abans de la intervenció i 25 alumnes posteriorment, no es pot arribar a conclusions de tots els alumnes de 5è. Els alumnes en els quals s'ha avaluat el canvi han estat només 21. A més, seria necessari fer més preguntes per conèixer aquests hàbits en més profunditat i no només els seus proveïdors de notícies.

Quant a la creació i valoració de les activitats d'alfabetització mediàtica sí que s'ha realitzat. S'han creat sis sessions amb diverses activitats basades en l'anàlisi, cerca i contrastació de continguts i s'ha treballat a la plataforma Google Classroom, el que ha suposat diversos reptes. En acabar aquestes activitats i implementar-les s'han pogut valorar segons l'opinió dels alumnes, les famílies, dades proporcionades pels alumnes i problemes que han sorgit.

En acabar les sessions, conjuntament amb les avaluacions, es van passar formularis de Google per veure el grau de satisfacció i conformitat sobre el funcionament de la SD dels alumnes i familiars. Aquests formularis senzills d'emplenar van tenir una participació moderada. El que estava dirigit a les famílies va recollir informació valuosa sobre diversos ítems; el que anava dirigit als alumnes va tenir menys participació i no totes les respostes dels alumnes eren útils per avaluar la seva satisfacció.

Finalment, l'últim objectiu era el d'observar canvis en el consum de notícies informatives mediàtiques de l'alumnat. Pel disseny d'avaluació plantejat i la falta de dades entre l'inici i final de la SD (només tenim les dades de 21 alumnes) no s'han pogut estudiar completament els canvis i per tant el compliment d'aquest objectiu no és completament satisfactori, de totes maneres sí que s'ha pogut observar un augment de l'interès cap a les notícies, una millora en les fonts d'informació utilitzades i una comprensió més àmplia sobre factors que ajuden a detectar notícies falses. No podem parlar de canvi d'hàbits, que implicaria un canvi de tendència durant un temps prolongat i no ho veiem amb les avaluacions plantejades; més aviat podem parlar sobre un canvi en la percepció de la informació i de les notícies.

Aquest treball aporta una primera aproximació a l'Alfabetització Mediàtica i Informacional per alumnat de 5è, que no solen ser els beneficiaris d'aquestes intervencions tot i necessitar-les. Permet als alumnes treballar la seva mirada crítica

cap a la informació que els arriba, comprendre el món a través de notícies d'actualitat i poder ser-ne consumidors directes sabent com detectar notícies en les quals confiar.

5. LIMITACIONS DE L'ESTUDI I PROJECCIÓ

Una vegada acabat aquest treball és necessari reflexionar sobre les limitacions que hi ha hagut a l'hora de dur-lo a terme i a conseqüència d'aquestes limitacions es poden fer diverses propostes per millorar o ampliar tant el treball de recerca com el material creat.

Una de les limitacions més importants que he trobat a l'hora de realitzar aquest treball ha estat la situació actual pel SARS-CoV-2. Aquesta situació ha influït en el disseny i implementació de la proposta, en els recursos per fer recerca, en el seguiment del treball, en la capacitat de concentració i en les hores disponibles per treballar.

Respecte al disseny i la implementació de la proposta, les activitats havien estat pensades des de principi del curs 2019-2020 per ser fetes de manera presencial en grups cooperatius setmanalment i amb la possibilitat de donar suport immediat als alumnes, resoldre dubtes i aclarir conceptes. Amb el confinament vaig tenir una setmana per canviar i adaptar les activitats a la nova situació, vaig haver de tornar a parlar amb les mestres de l'escola, modificar el calendari, crear i penjar l'assignatura al Google Classroom i aprendre a utilitzar-lo, entre altres adaptacions d'últim moment.

La comunicació amb l'escola no ha estat gaire fluida, en diverses ocasions he hagut d'esperar dues setmanes per rebre resposta, no m'han respost correus i he hagut de demanar al meu contacte del centre que les truqués perquè m'escrivissin. Una vegada creat el Google Classroom no he tingut contacte amb cap de les dues tutores dels grups de 5è en tota la realització del projecte ni en acabar-lo, tot i haver escrit alguns correus per parlar amb elles i intercanviar impressions. Això ha dificultat que jo pogués conèixer l'estat anímic dels alumnes, si estaven rebent queixes o

comentaris per part d'ells o de les famílies o si hi havia algun alumne en una situació especialment complicada que hagués de tenir en compte.

El seguiment de les activitats ha resultat bastant complicat, ja que no tots els alumnes entenien bé els enunciats, no feien les activitats correctament i la manera de fer-los els comentaris només podia ser per escrit, el que resultava fred i poc motivador. A més, el fet de no conèixer als alumnes personalment, ni les seves circumstàncies personals, necessitats, etcètera, feia molt complicat que els comentaris ajudessin a millorar les àrees necessàries i els motivessin. Sense conèixer personalment a cadascú d'ells els comentaris resultaven superficials.

Els alumnes tampoc em coneixien a mi, per tant inicialment la seva motivació a l'hora d'enfrontar-se a la SD era baixa, igual que les expectatives. Tot i que amb els vídeos aquesta distància que hi havia s'ha reduït lleugerament, no ha estat suficient per tenir una relació fluida amb els alumnes que em permetés conèixer el que necessitaven i que els motivés.

Quant a la realització del marc teòric, que requeria accedir a gran quantitat de documents en línia, la situació ha plantejat dificultats en no poder accedir als recursos i documents de la biblioteca de la Universitat de Barcelona. De totes maneres a través dels depositaris i cercadors de bibliografia acadèmica he pogut trobar els documents necessaris. Els documents de la UNESCO i la Comissió Europea estaven tots disponibles a les seves pàgines oficials.

Un problema que es presentava a l'hora de la revisió de la bibliografia era l'estat anímic en que em trobava els dies que havia de treballar en aquest apartat, ja que fruit del confinament i la manca d'activitat física a l'exterior, conjuntament amb la gran quantitat de notícies devastadores que arribaven, em resultava molt complicat concentrar-me en aquesta tasca i vaig trigar més del que esperava. El fet d'haver de conèixer a casa quatre persones durant tot el dia i els problemes de connexió amb el WiFi no facilitaven la situació.

L'acompanyament a la Universitat amb la tutora ha estat satisfactori, ja que s'ha ofert a fer totes les tutories que necessitéssim a través dels diversos sistemes que ha proporcionat la Universitat com *Skype Empresarial* o *BlackBoard Collaborate*. De

totes maneres la comunicació cara a cara sempre és més satisfactòria i les converses molt més fluïdes i recíproques que a través de videotrucada.

Per tots aquests aspectes, una de les principals línies de futur que es podria realitzar seria la implementació de les activitats dissenyades de manera presencial, això tindria varies avantatges com un *feedback* molt més senzill i directe amb els alumnes, el retorn de les tasques de manera individualitzada, es podria motivar al grup més fàcilment, coneixeria els alumnes i podria veure en quins aspectes necessiten reforç, quines són les seves mancances, i es podria treballar cooperativament, com s'havia preparat en un inici.

Una altra línia de futur molt ambiciosa podria ser crear una proposta didàctica de tot un curs per Cicle Superior que realment pogués tenir un impacte molt més ampli i profund en l'Alfabetització Mediàtica i Informacional dels alumnes i ajudar-los a millorar la seva capacitat crítica.

Altres línies de futur anirien en relació amb aplicar la SD dissenyada amb altres alumnes que podrien ser d'altres escoles del curs de 5è o de 6è de Primària, per obtenir una mostra de dades més àmplia. També es podria aplicar en alumnes que tinguessin una Competència Digital més desenvolupada o que estiguessin familiaritzats amb Google Classroom.

Una altra idea seria la d'aprofitar totes les dades obtingudes en els qüestionaris i analitzar-les utilitzant programari adequat. Es podrien analitzar correctament les dels qüestionaris inicials i finals dels alumnes, les del qüestionari d'avaluació de la satisfacció de les famílies i les avaluacions dels alumnes i les famílies. També es podria proposar una altra metodologia per avaluar la satisfacció de tots els agents implicats com grups de discussió o altres metodologies qualitatives. Seria igualment interessant creuar les dades de les notes finals amb les diverses variables com el temps dedicat o l'ajuda rebuda.

En conclusió, partint d'aquest punt es podrien fer moltes coses diferents per millorar o ampliar el projecte. Depenent dels recursos que es disposés es podrien fer propostes més ambicioses o menys, però encara hi ha molt per fer al voltant de l'Alfabetització Mediàtica i Informacional de l'alumnat de Primària.

6. ANNEXOS

6.1. ANNEX 1: MATERIALS SESSIÓ 0

SESSIÓ 0

INTRODUCCIÓ

1. Llegeix atentament:

Benvinguts i benvingudes!!

Aquests dies, ens trobem amb una situació molt estranya que no havíem viscut abans. Ens hem d'estar a casa i anar amb molta cura per evitar posar-nos malalts o contagiar a algú. El motiu és un virus anomenat Covid-19 o Coronavirus. Aquest virus ha provocat una pandèmia.

Estem rebent molta informació constantment que pot resultar confusa. Ens arriba a través d'amics i familiars, la televisió, els diaris i les xarxes socials. Pot ser que tota aquesta informació no sigui verdadera o sigui contradictòria. Els pròxims dies treballarem per aprendre a diferenciar les notícies falses de les verdaderes i per aprendre a escriure notícies.

SESSIÓ 0

Em presento, jo soc la Marta, estudiant de la Universitat de Barcelona i us estaré ajudant en totes aquestes activitats. També contem amb l'ajuda de la Ilaria, una professora de la Universitat que ens anirà acompanyant.

Treballarem en 5 sessions i per cada sessió haureu de fer una entrega, n'hi ha de més senzilles que altres. Per poder començar bé una tasca heu de llegir totes les instruccions del dia i després anar fent punt per punt. L'entrega consistirà en omplir el document que us apareixerà a la tasca amb els exercicis que demanen les pautes i jo us el tornaré amb comentaris per millorar o per aclarir el que calgui.

No cal que ho feu tot per ordinador, si no voleu; podeu fer-ho a mà i fer una fotografia o escanejar-ho. Espero que us diverti i que treballeu molt, n'estic segura que tots podeu fer una molt bona feina.

Finalment, una vegada us torni totes les tasques corregides, tindreu una setmana per fer els canvis que vulgueu i millorar les activitats. M'haureu d'entregar tot el que hagueu fet millorat, amb una portada i un índex que fareu. A més, és possible que hi hagi alguna sorpresa extra cap al final!

Tinc moltes ganes de treballar amb vosaltres i que puguem aprendre molt per estar preparats per ser ciutadans i ciutadanes responsables i intel·ligents!

Ànims i endavant.

Marta i Ilaria

2. Mira el document "Calendari" i apunta les dates d'entrega i de treball.

3. Omple les taules del document de Google adjunt.

Nom:

Data:

Sessió 0: Presentació

Quant de temps has trigat a fer la sessió?	
Qui t'ha ajudat?	
Del 0 al 10, quant t'ha agradat la sessió?	
Què ha sigut el més fàcil i el més difícil de la sessió?	
Com milloraries aquesta sessió?	

A continuació, marca com creus que ho has fet: molt bé, regular o malament. El que estigui malament ho has de millorar i el que estigui regular ho has de revisar.

Avaluació Formadora			
He entès el document			
M'he apuntat les dates d'entrega			
He preguntat dubtes si en tenia			

CALENDARI ACTIVITATS

ABRIL

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20 Fer Sessió 0	21 Fer Sessió 1	22	23 Entregar S1 Fer Sessió 2	24	25	26
27 Entregar S2 Fer Sessió 3	28	29 Entregar S3 Fer Sessió 4	30			

CALENDARI ACTIVITATS

MAIG

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
				1 Entregar S4	2	3
4 Fer Sessió 5	5 Fer Sessió 5	6	7	8 Entregar S5	9	10
11	12	13	14	15	16	17

El dossier final, que consistirà en totes les activitats unides, amb una portada feta per vosaltres i un índex s'ha d'entregar una setmana després que us hagi tornat totes les activitats corregides. Una vegada us torni les tasques us avisaré de quin serà el dia triat.

CALENDARI ACTIVITATS

Sessió	Activitat	Temps
Sessió 0	Lectura introducció	10 minuts
Sessió 1	Entrar al curs + Qüestionari + recerca	40 minuts
Sessió 2	Llegir dos notícies i fer comprensió lectora + decàleg notícies falses i activitat	1 hora i 20 minuts
Sessió 3	Estructura de la notícia + estratègia pensament visible	1 hora i 5 minuts
Sessió 4	Notícia a partir de dades d'agència	40 minuts
Sessió 5	Buscar i fer notícia	Molt variable (unes 4 h)

Marta Llenas
20 d'abr.

⋮

Hola alumnes!

Veig que alguns de vosaltres teniu dubtes a l'hora de fer l'activitat. Us explico on heu d'escriure la feina. Si ja ho heu entregat d'una altra manera, no us preocupeu. Ja us serveix per a la següent sessió.

A la part dreta de la pantalla trobareu un document que es diu "El vostre nom - Entrega S0". Heu de clicar i escriure en aquell document.

Per acabar heu de clicar "lliurar" o no m'arribarà la vostra feina!

Us afegeixo una captura de pantalla perquè ho veieu millor.

Dubtes 1.png
Imatge

Vídeo presentació:

<https://drive.google.com/file/d/1415D6eI510Kz12ukppHbsgK2Lkb4zhh0/view?usp=sharing>

6.2. ANNEX 2: MATERIALS SESSIÓ 1

TEMPS ESTIMAT: 10 minuts qüestionari + 10 minuts lectura objectius i avaluació + 10 minuts descans + 10 minuts investigació = 30 minuts treball i 10 minuts descans

SESSIÓ 1

COM ANIRÀ AIXÒ?

INSTRUCCIONS

1. Llegeix les instruccions i respon **SINCERAMENT** el qüestionari "Què sabem?" <https://forms.gle/fA64NYmzU4KNwYPt9>

2. Llegeix el document "objectius i avaluació" de tot el projecte. D'aquesta manera sabràs què esperem que aprenguis i com mirarem si ho has après.

3. Pren-te un descans de mínim 10 minuts i mou-te!

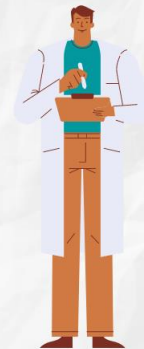
4. Investiga què és un virus i què és una pandèmia. Fes un resum de màxim dues línies **amb les teves paraules** i comenta-ho a l'apartat corresponent al Google Classroom. Treu la informació de les següents webs:

- <https://kidshealth.org/es/kids/word-virus-esp.html>
- <http://www.diccionari.cat/lexicx.jsp?GECART=0099018>

Tens un punt extra si em dius qui ha escrit aquesta informació.

5. Si tens dubtes pots escriure a:

- marta.ilenas@escolamariamament.cat
- ilaria.bellatti@escolamariamament.cat
- Al mur del Google Classroom

6. Omple el document de Google adjunt.

Nom:

Data:

Sessió 1: Com anirà això

Quant de temps has trigat a fer la sessió?	
Qui t'ha ajudat?	
De l'1 al 10, quant t'ha agradat la sessió?	
Què ha sigut el més fàcil i el més difícil de la sessió?	
Com milloraries aquesta sessió?	

A continuació, marca com creus que ho has fet: molt bé, regular o malament. El que estigui malament ho has de millorar i el que estigui regular ho has de revisar.

Avaluació Formadora			
He respost sincerament el qüestionari			
He entès els objectius i avaluació			
He preguntat dubtes si en tenia			
M'ha quedat clar el vocabulari nou			
He treballat de manera ordenada			

1

Enllaç al qüestionari inicial:

<https://forms.gle/BAjMYEsoH2CiKq6r9>

OBJECTIUS

El que volem que aconseguïsis amb aquesta unitat didàctica és el següent:

- Aprendre vocabulari bàsic sobre el Coronavirus (Sessió 1)
- Explicitar els coneixements previs (Sessions 1 i 3)
- Prendre consciència de la possibilitat d'informar-se a través de premsa exterior (Sessió 2)
- Entendre que hi ha notícies falses i com detectar-les (Sessió 2)
- Conèixer els diferents mitjans pels quals circulen aquestes notícies i com hem d'actuar per frenar-les (Sessió 2)
- Millorar la comprensió lectora de textos periodístics (Sessions 2 i 3)
- Conèixer diferents mitjans de comunicació fiables (Sessió 3)
- Observar l'estructura de la notícia i saber utilitzar-la (Sessions 3 i 5)
- Entendre com funciona la cadena entre el fet i la notícia (Sessió 4)
- Saber fer breus investigacions (Sessions 4 i 5)
- Escriure una notícia sencera aplicant els coneixements adquirits (Sessió 5)
- Ser creatius (Totes les sessions)
- Aprendre a distribuir el temps adequadament entre feina i descansos (Totes les sessions)
- Ser autònoms (Totes les sessions)

AVALUACIÓ

Per començar ha de quedar MOLT CLAR que l'avaluació és una eina per millorar. Equivocar-se i fer-ho malament no és un desastre, és una oportunitat per aprendre. Nosaltres estem per ajudar-te a modificar el necessari i que et puguis sentir molt orgullós o orgullosa del teu treball final.

Si una de les tasques no està massa bé, rebràs comentaris i tindràs l'oportunitat de millorar-la tot el que vulguis, no ens quedarem amb la primera entrega si tu vols seguir treballant. L'objectiu és que aprenguis i sabem que rectificat és la millor manera de fer-ho.

Aquest projecte consta de tres tipus d'avaluació:

FORMATIVA -> Aquest tipus d'avaluació la farem **les mestres**. Això vol dir que durant totes les sessions, abans d'acabar el projecte, t'anirem dient si pensem que estàs treballant bé per aconseguir els objectius.

Aquest tipus d'avaluació no serà una nota, és un comentari que pot dir que vas molt bé i que segueixis així o un comentari que et diu que has de millorar algun aspecte o seguir treballant.

L'avaluació formativa et serveix per fer millor les teves entregues.

FORMADORA -> Aquest tipus d'avaluació la fas **tu mateix**. Et donem eines perquè tu puguis mirar si creus que has fet una bona feina o no.

Per exemple: una de les activitats consisteix a aprendre les parts de la notícia. Nosaltres et podem donar una taula on posi "He après les parts de la notícia?" i tu has de marcar sí o no. Si no has après les parts és el moment de tornar a repassar la sessió.

Com veus, serveix perquè tu sol puguis veure si estàs aprenent el que volem.

QUALIFICADORA -> Aquest tipus d'avaluació la fem les mestres. És la típica avaluació final, on et posem una nota del treball que ens entregues. Avaluarem l'entrega final de tot el dossier amb les correccions fetes i tindrem en compte una autoavaluació, on tu mateix et posaràs una nota i ens diràs perquè creus que la mereixes.

També tindrem en compte una avaluació que us faran les vostres famílies, el normal és que si ells han estat veient-vos treballar tinguin alguna cosa a dir en la nota que tindreu!

Sabem que, si treballeu, tots traureu molt bona nota. La diferència entre una bona nota i una nota excel·lent és quan voleu treballar, com més treballeu millor serà la nota perquè haureu après més, vosaltres teniu el poder.

Segur que tantes paraules noves et semblen una mica difícils d'entendre. No et preocupis, a poc a poc aniràs veient com funciona i t'ajudarem. De totes maneres si tens dubtes ja saps que ens pots preguntar per correu electrònic o escrivint al mur del Google Classroom.

Conte "Mussol i el coronavirus":

<https://www.dropbox.com/s/q8i00b2l4rrpgzb/Mussolielcoronavirusfree4.pdf?dl=0>

6.3. ANNEX 3: MATERIALS SESSIÓ 2

TEMPS ESTIMAT: 20 minuts notícia 1 + 5 minuts descans + 20 minuts notícia 2 + 30 minuts descans = 40 minuts treball i 35 minuts de descans

SESSIÓ 2 - 1A PART

OBSERVEM LES NOTÍCIES

INSTRUCCIONS

1. Llegeix la notícia 1 "Coronavirus, in Spagna piú morti che in Cina. Ma il governo: «Ad aprile alleggerire le misure»". Aquesta notícia no està en un idioma que t'és familiar, de totes maneres, sabent català i castellà i amb les eines digitals que tenim a mà (com traductors o diccionaris) pots entendre prou per respondre les següents preguntes (al document de la sessió 2):

- En quin idioma està la notícia? T'ha resultat difícil d'entendre? Com ho has fet?
- Quantes morts diu l'article que hi ha hagut a Espanya? A quin país hem superat?
- Quins són els dos problemes que tenen els metges en aquesta situació?

2. Pren-te un descans de mínim 5 minuts i mou-te!

3. Llegeix la notícia 2 "El Sindicato de médicos de Catalunya avisa de que no olvidará el abandono de políticos", fixe-u-vos que a sota de la notícia teniu el vocabulari subratllat definit. Respon les preguntes següents:

- És útil afiliar-se a un sindicat? (Justifica la resposta)
- Què falta a molts centres mèdics?
- Quin tema es repeteix entre aquesta notícia i l'anterior?
- A què es pot estar referint quan parla de "reconocimiento unánime" que estan rebent els metges?

4. Pren-te un descans de mínim 30 minuts i mou-te! Pots aprofitar per trucar a un company o companya i preguntar-li què tal porta la sessió!

TEMPS ESTIMAT: 10 minuts decàleg + 30 minuts analitzar la informació = 40 minuts de treball

SESSIÓ 2 - 2A PART

INFORMACIONS FALSES

INSTRUCCIONS

Els periodistes dels diaris que llegim treballen molt per escriure notícies que expliquen el que passa al món de veritat.

A vegades ens arriben notícies per altres canals que no sabem si són certes o no, i no sabem qui les ha escrit. Treballarem per aprendre a diferenciar les notícies falses de les verdaderes.

5. Llegeix el "Decàleg per detectar informació falsa". Subratlla les idees principals.

6. Moltes de les notícies que rebem per WhatsApp i altres xarxes socials són falses. Demana a algun familiar que t'ensenyi una notícia (com a mínim) que li hagi arribat per les xarxes i utilitzant el decàleg justifica perquè és vàlida o perquè no. Com més notícies estudiïs més aprendràs.

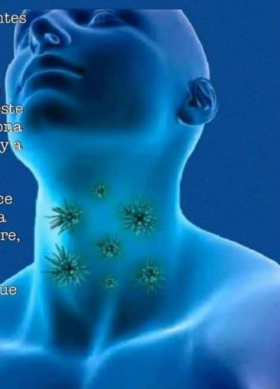
Si no tens accés a cap notícia que hagi arribat a la teva família, tria'n una de les següents, com a mínim, i fes l'exercici (al document per entregar indica quina imatge has triat).

Reenviado

Esta Noche a partir de las 11:00 pm nadie podrá estar en la calle cerrar puertas y ventanas. 5 helicópteros de la Fuerza aérea pulverizaran desinfectante como parte del protocolo para erradicar el Coronavirus, Por Favor Difundir. Muchas Gracias

13:43

El Coronavirus antes de llegar a los pulmones permanece en la garganta durante cuatro días y en este momento la persona comienza a toser y a tener dolores de garganta. Si bebe mucha agua y hace gárgaras con agua tibia y sal o vinagre, elimina el virus. Difunda esta información porque puede salvar a alguien con esta información.

Veamos cómo están tus pulmones:

- Aguanta la respiración
- Dale "me gusta" a esta publicación
- Comenta esto con un emoji
- Cuenta hasta 5

Si pudiste completar todos los pasos sin respirar, ¡al parecer, **tus pulmones están sanos!**

Vídeo amb les instruccions:

https://drive.google.com/file/d/1q0gcw66kPx37Ay5Al2pIt5Y4_xpY0B-p/view

Nom:

Data:

Sessió 2: Observem les notícies + informacions falses

Quant de temps has trigat a fer la sessió?

Qui t'ha ajudat?

De l'1 al 10, quant t'ha agradat la sessió?

Què ha sigut el més fàcil i el més difícil de la sessió?

Com milloraries aquesta sessió?

Activitat 1:

Activitat 3:

Activitat 6:

Nom:**Data:**

A continuació, marca com creus que ho has fet: molt bé, regular o malament. El que estigui malament ho has de millorar i el que estigui regular ho has de revisar.

Avaluació Formadora			
He llegit els articles atentament			
He respost les preguntes el millor que sé			
M'he pres els descansos recomanats			
He fet tot el possible per entendre el decàleg			
He practicat amb notícies falses fins a saber aplicar el decàleg			
He treballat de manera ordenada			

https://www.corriere.it/esteri/20_marzo_26/coronavirus-spagna-piu-morti-che-cina-ma-governo-ad-aprile-alleggerire-misure-84371eaa-6f3e-11ea-b81d-2856ba22fce7.shtml

ADAPTACIÓ DE: CORRIERE DELLA SERA

CORONAVIRUS, IN SPAGNA PIÙ MORTI CHE IN CINA. MA IL GOVERNO: «AD APRILE ALLEGGERIRE LE MISURE»

Con 3.600 (e 50 mila contagiati) la Spagna è seconda nella triste classifica delle vittime. Ma solo alle 2 di stanotte (e non all'unanimità) il Congresso ha autorizzato il governo a prolungare fino a Pasqua lo stato d'emergenza

di **Elisabetta Rosaspina**, adattato da Marta Llenas
26 marzo 2020, 10:13

In alto mare, e ancora nel pieno della tempesta Covid-19, la Spagna cerca di avvistare terra: «È presto per dirlo, ma dopo l'11 aprile si potrebbe già cominciare ad alleggerire alcune delle misure restrittive» si augura il ministro degli Interni Fernando Grande-Marlaska. Non è una promessa, ma è un orizzonte, una scintilla di speranza nella settimana in cui anche **la Spagna, con 3.500 vittime, ha superato la Cina per numero di morti**. Gli infettati, ieri a quota 47.610, continuano ad aumentare e a questo ritmo oggi supereranno i 50.000 casi.

Alle 2 di notte, il Congresso ha autorizzato il primo ministro, il socialista Pedro Sánchez, a prorogare fino alla vigilia di Pasqua lo stato d'emergenza sanitaria: «Dobbiamo guadagnare tempo», ha detto, ricordando che **oltre 350 mila professionisti del sistema sanitario, il nostro orgoglio nazionale, lavorano uniti per battere il virus**». In cima alle preoccupazioni c'è la **mancanza dell'equipaggiamento minimo indispensabile** per medici e infermieri. È stato calcolato che **un contagio su sette avviene tra il personale sanitario**.

<https://www.lavanguardia.com/vida/20200327/48117421249/sindicato-medicos-atalunya-no-olvidara-abandono-politicos-coronavirus.html>

ADAPTACIÓ DE: LA VANGUARDIA

EL SINDICATO DE MÉDICOS DE CATALUNYA AVISA DE QUE NO OLVIDARÁ EL ABANDONO DE POLÍTICOS

La entidad denuncia la falta generalizada de equipos de protección individual en muchos centros asistenciales

EFE Barcelona, adaptado por Marta Llenas
27/03/2020 20:12

El presidente del sindicato Metges de Catalunya, Jordi Cruz Llobet, ha avisado este viernes de que **no olvidarán “el abandono” de la “protección y salud laboral” de los médicos por parte de los gestores y políticos**, en referencia a la falta generalizada de equipos de protección individual en muchos centros asistenciales. “Llegará el día de rendir cuentas, no lo dudéis”, ha alertado el médico.

En una carta pública que ha dirigido a todos los afiliados de Metges de Catalunya y al conjunto de los médicos de Catalunya para conmemorar el centenario de esta entidad, Cruz les dice que **tampoco olvidarán “el reconocimiento unánime” que reciben por parte de la población** en estos días de tanto trabajo y dedicación a los pacientes de la Covid-19.

Vocabulario:

Sindicato - Asociación de trabajadores que buscan defender sus intereses.

Equipos de protección individual - Se refieren a las gafas, batas, mascarillas y demás equipamientos que tienen que llevar los médicos para no contagiarse.

Afiliados - Todos los médicos que forman parte del sindicato.

DECÀLEG PER DETECTAR INFORMACIÓ FALSA

(Vàlid per notícies i informacions a totes les xarxes: WhatsApp, Facebook, Twitter i premsa mal informada)

Actualment, a part de la greu pandèmia de Coronavirus, estan circulant moltes notícies falses que fan que la població estigui espantada i nerviosa. Nosaltres som responsables de lluitar contra les informacions falses que circulen, ja que podem fer-les circular o frenar-les.

El primer que hem de saber és que sempre que rebem o trobem una notícia que sospitem que és falsa, l'hem d'investigar i mai l'hem de reenviar fins que estiguem segurs que és veritable i que realment és important que la fem arribar a altres persones.

Sempre hem de recordar que les notícies certes tenen els seus canals per arribar a tota la població. Si el govern, la policia o el departament de salut pensa que hem de rebre una informació farà el necessari perquè tothom tingui la manera de saber-la, i utilitzen canals oficials com els seus comptes de Twitter verificats, les seves pàgines web o els diaris i les cadenes de televisió importants.

A tots ens pot passar que rebem un missatge amb una notícia falsa. Què podem fer per detectar-les i evitar creure-les? A continuació et deixo 10 pautes senzilles que ens alerten que una notícia no és certa i l'hem d'investigar. Per investigar més una notícia pots escriure a Google "bulo" + el contingut del missatge.

1. El missatge està mal escrit, té faltes d'ortografia o altres errors en el text (com mala puntuació, estructura incorrecta, no està cohesionat, repeteix la mateixa informació moltes vegades...).

2. No posa la font d'on s'ha tret o és poc concreta. Per exemple: diu "segons un diari..." però no anomena el nom del diari o no ens adjunta un enllaç on puguem llegir la notícia sencera. També ens poden dir "un metge especialista..." sense donar el nom de l'expert o donant un nom fals. A vegades ens arriba una captura de pantalla d'un tweet però no ens diu qui és l'usuari que l'ha publicat o si ens surt pot ser un muntatge. Si només ens arriba un titular molt cridaner (s'anomenen clickbait) però no trobem enlloc la notícia sencera segurament ens trobem davant d'una notícia falsa. Hem de tractar de llegir la notícia sencera, ja que el titular pot no fer justícia al contingut. Sempre que ens arriba la font en un missatge l'hem de comprovar.

3. Fa servir expressions de temps (com: ahir, avui, demà...) però no posa la data. Per ser fiable hauria de posar: avui, 15 de març de 2020.... D'aquesta manera se sabia el dia independentment del moment que s'enviï.

4. No posa la data ni el lloc de publicació. Si no té data podríem haver rebut una recomanació per qualsevol altra malaltia o de qualsevol any. Per exemple, podem trobar circulant imatges i notícies del 2016, referits a una altra malaltia. Si no indica el lloc de publicació, la notícia pot ser de qualsevol lloc d'Espanya o d'Hispanoamèrica.

5. Els remeis que donen:

- Són útils per tothom --> No pot ser, tots som diferents i tenim uns símptomes i problemes variats. Cada persona ha de rebre un tractament adequat.

- Contradiuen el que sabem o el que diuen les autoritats sanitàries --> Hem de desconfiar de remeis com sortir al carrer, ja que tots sabem que això és perjudicial per tothom.

- Són il·legals o perjudicials per a la salut --> Per exemple, no podem confiar en recomanacions com fumar droga, prendre medicaments que no ens ha receptat el metge o prendre begudes molt calentes, ja que sabem que pot ser perillós per la salut.

6. En el cas dels WhatsApp, sospitem de les cadenes, dels missatges que demanen que els reenviem i dels missatges marcats com a reenviats moltes vegades.

7. El missatge vol obtenir un benefici econòmic i demana que es compri algun producte, que descarreguis alguna aplicació o que introdueixis les teves dades personals a qualsevol lloc.

8. Les xifres que apareixen al missatge o notícia són molt exagerades, criden l'atenció i no van d'acord amb les altres informacions que hem sentit a les notícies o les publicacions del Govern.

9. Si hi ha imatges, aquestes es veuen borroses o semblen retocades. També pot passar que siguin de qualsevol altra ocasió, com una imatge d'un metge qualsevol.

10. Les dades expressades no es poden comprovar i no és possible que les sàpiga qualsevol persona amb accés a internet o preguntant a un expert. Per exemple: el dia que acabarà la pandèmia, el dia que tornarem a l'escola, que és un virus creat per terroristes... Recordem que aquestes dades ens arribaran a tots quan els experts n'estiguin segurs.

6.4. ANNEX 4: MATERIALS SESSIÓ 3

TEMPS ESTIMAT: 10 minuts fitxa + 10 minuts buscar i observar + 5 minuts descans + 15 minuts resum notícies + 10 minuts estructura + 15 minuts descans = 45 minuts treball i 20 de descans

SESSIÓ 3 - 1A PART

L'ESTRUCTURA DE LA NOTÍCIA

INSTRUCCIONS

1. Avui treballarem l'estructura d'una notícia. Per començar és important saber el que ja saps del tema, que segur que és molt. Omple el "Ja sé..." i el "Vull saber..." de la fitxa "Sé, vull saber, he après".

2. Busca tres notícies que et resultin interessants a diaris en línia i observa l'estructura. Utilitza aquests diaris:

- <https://www.eldiario.es/>
- <https://www.lavanguardia.com/encatala>
- <https://elpais.com/>
- <https://www.theguardian.com/international>
- <https://www.lemonde.fr/>

3. Pren-te un descans de mínim 5 minuts i mou-te!

4. En el document per entregar indica les següents dades de cada notícia: el nom del diari, el títol de la notícia, el nom del periodista i l'enllaç per accedir-hi, (el "link"). A més, explica perquè has triat aquesta notícia i un resum de la idea principal que vol transmetre (màxim quatre línies).

5. Després d'observar i treballar les notícies, has de veure la seva estructura. És a dir, has d'identificar les seves parts. Fes una plantilla on escriguis les parts de la notícia (ho pots fer en el format que vulguis!).

PISTA --> Hi ha de constar: títol, subtítol, autor, data i hora, cos... entre altres coses que observis!

6. Pren-te un descans de mínim 15 minuts i mou-te! També pots aprofitar per pintar o dibuixar un mandala.

TEMPS ESTIMAT: 10 minuts corregir + 10 minuts fitxa = 20 minuts de treball

SESSIÓ 3 - 2A PART

L'ESTRUCTURA DE LA NOTÍCIA

INSTRUCCIONS

7. Mira el model "Parts notícia M" i compara'l amb el teu model, la idea és que tu puguis corregir-ho sol/sola. Fes un comentari de mínim dues línies explicant les correccions que s'han de fer a la teva plantilla (què falta, què sobra, perquè està bé o malament...).

8. Per acabar, tornem a la fitxa "Sé, vull saber, he après". És el moment d'omplir l'últim apartat "He après...". Una vegada ho hagis fet, compara el que volies saber amb el que has après. Segurament encara queden coses que volies saber que no hem treballat. En un altre moment pots aprofitar per investigar aquests temes pel teu compte, buscant informació a llocs fiables, preguntant a familiars, amics o escrivint-me a mi (marta.ilenas@escolamariamament.cat) o a la Ilaria (ilaria.bellatti@escolamariamament.cat).

Vídeo amb les instruccions:

1a

part

<https://drive.google.com/file/d/1pFE3BlnwubgaLQhmo690gjmoEGBMQ8Sa/view>

2a part → <https://drive.google.com/file/d/1EsMf-mXnc6sTSzvKMECOkIkFAj8v1-wo/view>

Nom:

Data:

Sessió 3: L'estructura de la notícia

Quant de temps has trigat a fer la sessió?	
Qui t'ha ajudat?	
De l'1 al 10, quant t'ha agradat la sessió?	
Què ha sigut el més fàcil i el més difícil de la sessió?	
Com milloraries aquesta sessió?	

Activitat 4:

Activitat 5:

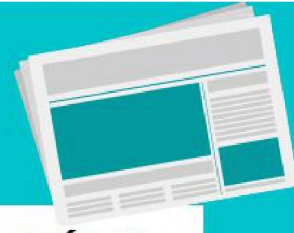
Activitat 7:

Nom:**Data:**

A continuació, marca com creus que ho has fet: molt bé, regular o malament. El que estigui malament ho has de millorar i el que estigui regular ho has de revisar.

Avaluació Formadora			
He llegit els articles atentament			
He respost les preguntes el millor que sé			
M'he pres els descansos recomanats			
He treballat de manera ordenada			
He omplert la fitxa "Sé, vull saber, he après" amb cura i atenció, esforçant-me			

Sessió 3

TEMA:

L'ESTRUCTURA DE LA NOTÍCIA

Nom:

Data:

Ja sé...

Aquí has d'escriure tot el que saps respecte a l'estructura de la notícia. Sigui perquè ho has estudiat o perquè et sona.

-
-
-

Vull saber...

Aquí has d'escriure tot el que t'agradaria aprendre després de fer les activitats de la Sessió 3.

-
-
-
-

He après...

Quan acabem la sessió, has d'escriure tot el que has après sobre l'estructura de la notícia.

-
-
-
-

LES PARTS DE LA NOTÍCIA

Títol

Subtítol

Autor, lloc de publicació.
Data, hora

Foto o vídeo (opcional)

Peu de foto (explica què hi ha a la imatge i qui l'ha fet)

Cos de la notícia --> és el text que explica els fets.

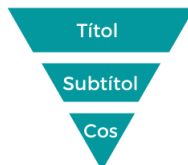
El text està organitzat en paràgrafs, que han d'estar units entre ells per connectors. El primer paràgraf es diu entrada.

Les frases solen ser més llargues de l'habitual.

El llenguatge és estandard/formal, però no massa formal perquè l'han d'entendre els lectors.

La quantitat d'informació nova va disminuint.

Al títol hi ha la majoria de la informació rellevant, al subtítol es concreta més, a la entrada s'acaba d'explicar i en el cos es repeteix informació o s'afegeixen detalls menys importants.

El text està escrit com a narrador extern, en tercera persona.

S'intenta no donar opinions personals i només explicar els fets, encara que és difícil (hi ha un tipus de notícia, la d'opinió, on si que es fan aportacions personals).

6.5. ANNEX 5: MATERIALS SESSIÓ 4

TEMPS ESTIMAT: 30 minuts activitat reporters + 10 minuts descans + 10 minuts reflexió =
= 40 minuts treball i 10 minuts descans

SESSIÓ 4

LES AGÈNCIES

INSTRUCCIONS

T'has preguntat alguna vegada per què a tots els diaris hi ha notícies tan semblants? Això és perquè els mitjans de comunicació (diaris, canals de televisió...) compren les notícies a **agències de notícies**, que són qui donen la informació sobre els fets.

Per exemple: si hi ha un robatori en un centre comercial, serà un reporter qui s'assabentarà dels fets i que treballa per l'agència de notícies EFE, després La Vanguardia, pagarà a un periodista que agafarà el que ha passat i ho convertirà en una notícia per publicar al diari.

Una vegada entès això podem passar a fer les activitats d'avui.

Fet → Reporter → Agència

Notícia → Periodista → Diari

1. L'activitat que et proposem és la de ser un periodista. Obre el document "Imatges Agència M". Aquestes imatges són les que us han arribat avui a la redacció del diari. T'han encarregat que esbrinis la notícia que amaguen i facis un àudio o un vídeo de tres minuts explicant quins fets us han arribat.

- 1.1. Observa les imatges i fes les investigacions necessàries.
- 1.2. Inventa quina notícia creus que amaguen les imatges.
- 1.3. Fes un guió de la notícia utilitzant el que vas crear a la sessió 3.
- 1.4. Grava un àudio o un vídeo de tres minuts explicant la notícia i dient quin titular has triat.

2. Pren-te un descans de mínim 10 minuts i mou-te! Aprofita per fer alguns estiraments o alguna activitat que t'agradi i et relaxi.

3. Reflexiona: Creus que hi ha altres notícies que es podrien explicar amb les mateixes imatges? Creus que els teus companys de classe han explicat històries diferents o la mateixa?

NOTA --> Les imatges no expliquen cap notícia verídica, és a dir, els fets no han succeït a la realitat.

Vídeo amb les instruccions:

<https://drive.google.com/file/d/1BpLxCHjVjcsUfjSp1uc2db7zmV21Ff3W/view>

Nom:

Data:

Sessió 4: Les agències

Quant de temps has trigat a fer la sessió?	
Qui t'ha ajudat?	
De l'1 al 10, quant t'ha agradat la sessió?	
Què ha sigut el més fàcil i el més difícil de la sessió?	
Com milloraries aquesta sessió?	

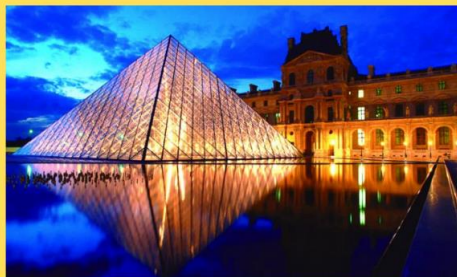
Activitat 1:

Nom:

Data:

Avaluació Formadora			
He entès el funcionament de les agències			
He sigut creatiu/creativa			
M'he pres els descansos recomanats			
He treballat de manera ordenada			

Museu del Louvre

La Gioconda o Mona Lisa, de Leonardo Da Vinci

París, França

Alarma

6.6. ANNEX 6: MATERIALS SESSIÓ 5

TEMPS ESTIMAT: Decideix tu quant de temps dediques a cada part i quant a descansar!
Aquesta és l'activitat més llarga, no cal que ho facis tot el mateix dia.

SESSIÓ 5 - 1A PART

ARA ET TOCA A TU

INSTRUCCIONS

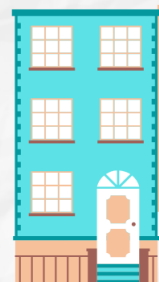
Fins ara hem estat estudiant com diferenciar les notícies falses de les verdaderes, les parts d'una notícia, com un fet es pot explicar de moltes maneres... entre altres coses. Avui, tu seràs el o la periodista encarregada de trobar una notícia i escriure-la!

Durant les altres sessions jo t'he pautat molt les activitats i el descans. Espero que hagi après que per treballar bé és important fer petits descansos, d'aquesta manera et mous una mica i quan t'hi tornes a posar tens més forces. Avui, tu seràs el o la responsable de decidir quan descansas i com, també hauràs de decidir quanta estona dediques a fer cada activitat.

1. Recupera el que has après. Fes una llista del que ha de complir la teva notícia per ser verdadera (sessió 2) i busca la teva pauta de les parts d'una notícia (sessió 3).

2. Busca la teva notícia. Aquesta és una de les parts més emocionants. Pensa sobre què vols parlar. Les notícies parlen de coses rellevants de l'actualitat, pots triar de quin tema recent vols parlar, però l'has de conèixer molt bé, i no pots copiar la notícia de cap mitjà de comunicació. Et deixo algunes idees:

- El millor d'estar a casa
- El pitjor d'estar a casa
- Com ha canviat la vida de la teva família aquests dies
- Activitats per fer a casa i no tornar-se boig
- Esport a casa: bones i males idees
- L'escola a casa
- Coses per fer quan acabi el confinament

3. Ara que has triat el tema és el moment d'aconseguir la informació. Has de pensar com ho faràs, per cada notícia és important triar la millor manera. Exemples de com fer-ho són: observant (com en el cas d'un partit de futbol), fent entrevistes (per parlar amb un expert o conèixer l'opinió d'algú sobre un tema) o fent una recerca a llibres o pàgines web (per poder fer un reportatge més complet).

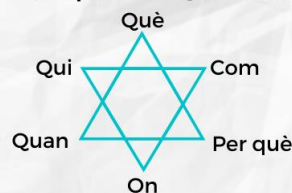
TEMPS ESTIMAT: Decideix tu quant de temps dediques a cada part i quant a descansar!
Aquesta és l'activitat més llarga, no cal que ho facis tot el mateix dia.

SESSIÓ 5 - 2A PART

ARA ET TOCA A TU

INSTRUCCIONS

4. Has d'aconseguir tenir: **QUÈ** ha passat, **COM** ha passat, **PER QUÈ** ha passat, **QUAN** ha passat, **ON** ha passat, **QUI** ho ha fet o ho ha rebut.

5. Ara ja tens la informació necessària per escriure el teu article. Has de seguir aquests tres passos per fer-ho bé:

5.1 - Crea un esquema de l'article (s'ha d'entregar però no posem nota). Has de separar les parts (títol, subtítol) i separar les idees en paràgrafs. Pensa en quin ordre ho explicaràs tot i com enllaçaràs els paràgrafs perquè no sembli un puzzle. **AQUÍ** tens una llista de connectors, utilitza els que coneguis i sàpigues com utilitzar. Mira la pauta "Autocorrecció de notícies", així sabràs com avaluaré jo l'article i pots intentar complir-ho tot.

5.2 - Escriu la primera versió del teu article (s'ha d'entregar però no posem nota). Fixa't en tot el que has posat en l'esquema i segueix la teva pauta. Segur que ho fas molt bé!

5.3 - Revisa i reescriu l'article (s'ha d'entregar i posem nota). Torna a llegir l'article i vigila amb les faltes d'ortografia, mira que les frases tinguin sentit, que sigui interessant... Et recomano que utilitzis la pauta "Autocorrecció de notícies". Una altra idea per millorar el teu article és demanar a algú que el llegeixi, pot ser un familiar o algun company o companya. Li pots preguntar per exemple: T'ha semblat interessant?, Ho has entès tot?, Hi ha alguna cosa que canviaries?, Hi ha alguna falta d'ortografia que jo no hagi vist?

6. La teva opinió és molt important per a mi. Per acabar omple aquest qüestionari: <https://forms.gle/xBapPKYGr2Asdq4N6>

Enllaç al qüestionari final: <https://forms.gle/SaLurSbcx3gYnvFj8>

Vídeo amb les instruccions 1a part →

https://drive.google.com/file/d/1tG37hDW0A1nHnXbtI1HgFj7_NsECmMtr/view

2a

part

https://drive.google.com/file/d/1_wEmn3ycpM4nHDsRC0I4iVe6S2kXJ7VB/view

Nom:

Data:

Sessió 5: Ara et toca a tu

Quant de temps has trigat a fer la sessió?	
Qui t'ha ajudat?	
De l'1 al 10, quant t'ha agradat la sessió?	
Què ha sigut el més fàcil i el més difícil de la sessió?	
Com milloraries aquesta sessió?	

Activitat 1:

Activitat 2:

Activitat 3:

Activitat 4:

Nom:

Data:

Activitat 5:

5.1 Esquema

5.2 Esborrany

5.3 Final

Avaluació Formadora			
He aplicat els coneixements que he après aquests dies			
He sigut creatiu/creativa			
He sigut polit/polida treballant			
He treballat de manera ordenada i he fet tots els apartats			
He utilitzat la taula d'autoavaluació per fer millor la feina			
M'he pres els descansos recomanats			
He respost el qüestionari sincerament			

SESSIÓ 5

Autocorrecció de notícies

Marca si has fet o no els següents ítems:

Ítem	Sí	No
COHERÈNCIA		
El text s'entén i no hi falta informació important		
He escrit el què, qui, com, on, perquè, quan al text		
He revisat la plantilla de l'estructura de la notícia i l'he aplicat		
He organitzat el text en paràgrafs		
COHESIÓ		
He utilitzat connectors per ajudar a entendre el text		
He utilitzat signes de puntuació i he llegit el text en veu alta per veure si quedaven bé		
He revisat que no es repeteixin les mateixes paraules moltes vegades		
ADEQUACIÓ		
He revisat les faltes d'ortografia i he passat el corrector		
La notícia és interessant i entretindrà al lector		
El titular fa que tinguis ganes de llegir la notícia		
He fet frases una mica més llargues del normal		
Si he entrevistat a algú, l'he citat (Exemple: la meva mare Alba diu: "plou més sovint")		

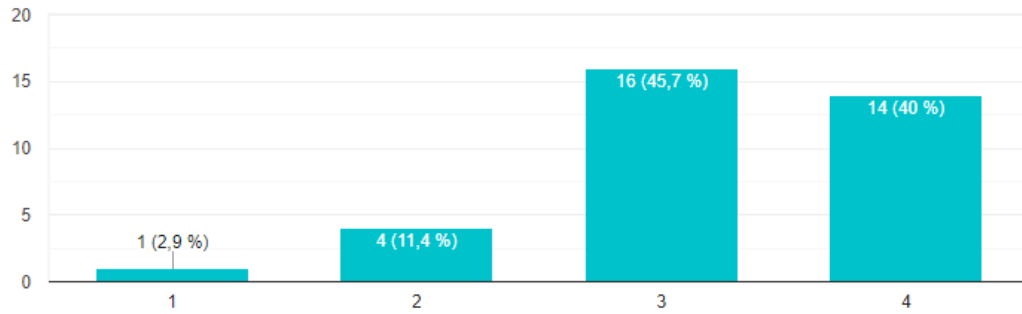
Si has marcat que sí a tots els ítems de la llista, felicitats, segur que has fet una molt bona feina. Si no, encara ets a temps de revisar els que hagi marcat que no has fet!

Si has copiat la notícia, la teva nota serà un 0 i hauràs de tornar a fer la tasca de nou. Pensa que l'objectiu és aprendre i si copies no estàs aprenent. Sigues original que segur que ho fas molt bé!

6.7. ANNEX 7: RESPOSTES AL QÜESTIONARI DE LES FAMÍLIES

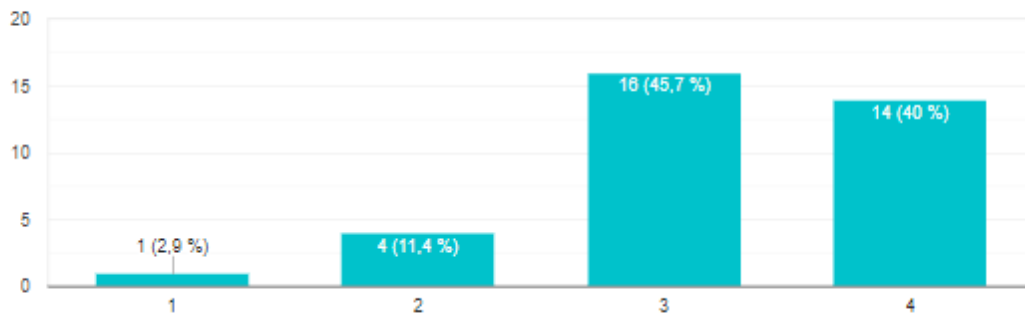
Nombre de sessions

35 respuestas

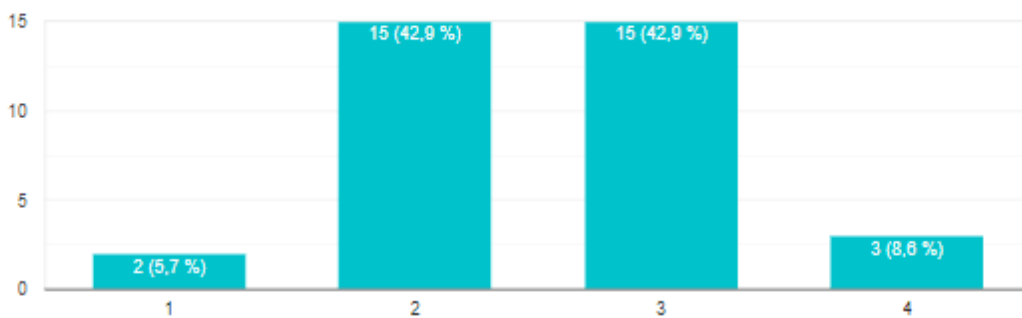
Temps dedicat per l'alumne

35 respuestas

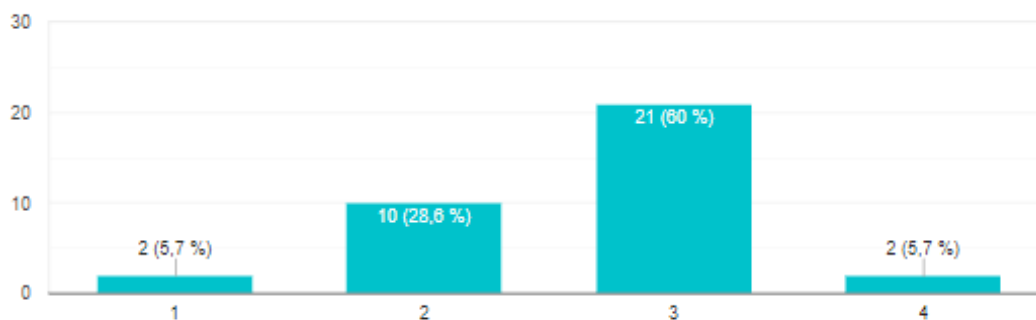
Temps dedicat per la família

35 respuestas

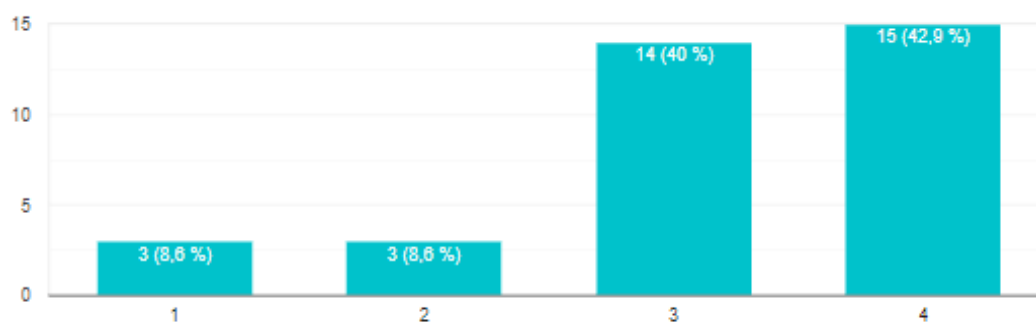
Dificultat

35 respuestas

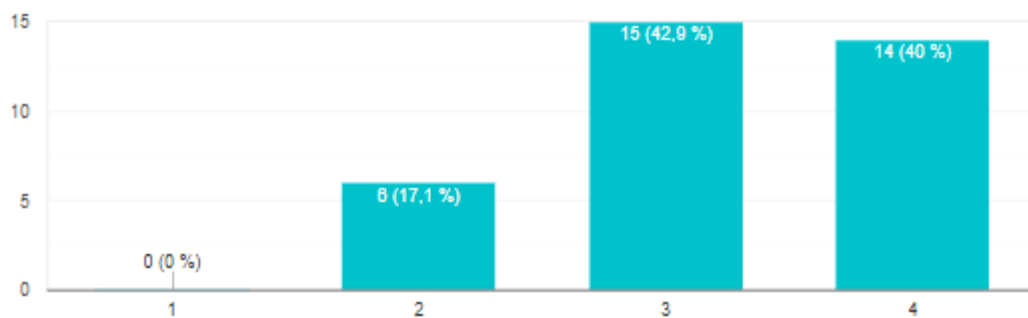
Rellevància del tema

35 respuestas

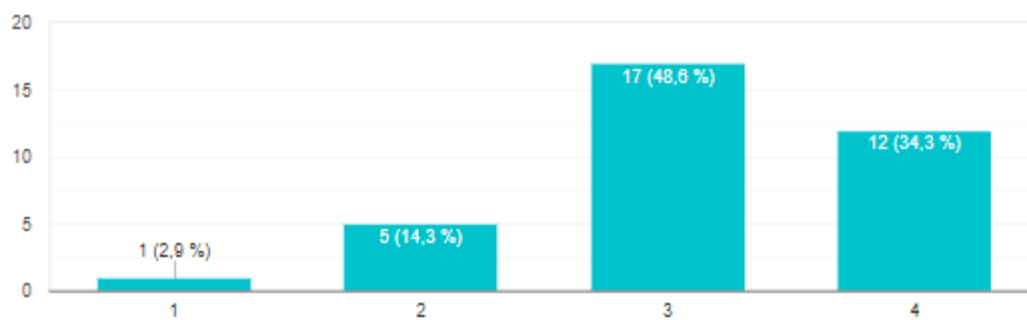
Qualitat dels materials

35 respuestas

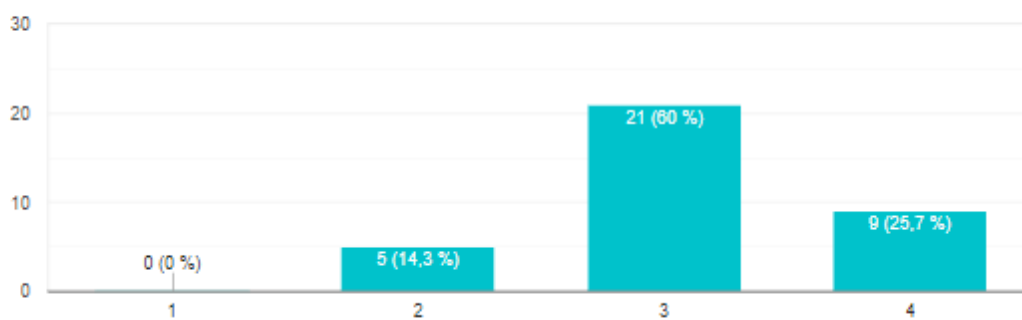
Organització

35 respuestas

Estil avaluatiu

35 respuestas

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Abdulaziz Al-Nasser, N. (2016). La alfabetización mediática e informacional como medio para prevenir el extremismo violento. *Naciones Unidas*.
- Aguaded Gómez, J., Ferrés i Prats, J., Cruz Díaz, M. del R., Pérez Rodríguez, M. A., Sánchez Carrero, J., y Delgado, Á. (2011). El grado de competencia mediática en la ciudadanía andaluza. En Grupo Comunicar Ediciones / Grupo de Investigación Ágora de la Universidad de Huelva (Ed.), *Estudios Sobre el Mensaje Periodístico* (1a edición). <https://doi.org/10.5209/rev-ESMP.2013.v19.n1.42521>
- Asamblea General de les Nacions Unides. (1948). *Declaración Universal de Derechos Humanos*.
- Better Internet for Kids. (2018). *BIK Policy Map*. https://www.betterinternetforkids.eu/web/portal/practice/helplines?p_p_auth=q159yFeq&p_p_id=101&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_101_struts_action=%2Fasset_publisher%2Fview_content&_101_assetEntryId=2930530&_101_type=content&_101_urlTitl
- C.A.C, i C.E.O. (2019). *Enquesta usos i percepcions dels mitjans audiovisuals*.
- Carandell, Z. (2011). La secuencia didáctica como herramienta de mediación para la autonomía. En *Cuestiones de Autonomía en el aula de lenguas extranjeras* (p. 102-115).
- DECRET 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, (2015).
- Constitución Española*. (1978). Boletín Oficial del Estado.
- Direcció General d'Educació Infantil i Primària. (2017). *Programar per competències a l'educació primària Educació primària. Una eina per a la reflexió pedagògica i la presa de decisions dels equips docents*. www.gencat.cat/ensenyament
- European Commission. (2018). A multi-dimensional approach to disinformation. En *TNS Political & Social European Commission* (Vol. 2, Número 1). Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2759/0156>

- European Commission. (2019). *Media literacy*. European Commission Culture. https://ec.europa.eu/culture/policy/audiovisual-policies/literacy_en
- Fernández-García, N. (2017). Fake news: una oportunidad para la alfabetización mediática. *Nueva Sociedad* n° 269. <https://biblat.unam.mx/hevila/Nuevasociedad/2017/no269/8.pdf>
- Ferrés Prats, J., y Piscitelli, A. (2012). La competencia mediática: Propuesta articulada de dimensiones e indicadores. *Revista Luciérnaga - Comunicación*, 4(7), 72-79. <https://doi.org/10.3916/C38-2012-02-08>
- House of Commons. (2018). *Disinformation and «fake news»: Interim Report: Government Response to the Committee's Fifth Report of Session 2017-19. Fifth Special Report of Session 2017-19*. www.parliament.uk.
- House of Commons. (2019). *Disinformation and «fake news»: Final Report. Eighth Report of Session 2017-19*. www.parliament.uk.
- Ireton, C., Posetti, J., Abu-Fadil, M., Wardle, C., Derkashtan, H., Matthews, A., Trewinnard, T., Bell, F., & Mantzarlis, A. (2018). *JOURNALISM, 'FAKE NEWS' & Handbook for Journalism Education and Training*.
- Jiménez del Castillo, J. (2005). Redefinición del analfabetismo: el analfabetismo funcional. *Revista de educación*, 338. <http://www.educacionyfp.gob.es/dam/jcr:f958b96a-05a8-4da0-9fee-37318b1d4cdf/re33817-pdf.pdf>
- Lyotard, J.-F. (1987). *La condición postmoderna*. <http://www.novapdf.com>
- Mediawijzer.net. (s.d.). *10 media literacy competences*.
- Meirieu, P. (2006). *Carta a un joven profesor. Por qué enseñar hoy*. Editorial Graó.
- O'Neill, B., & Dinh, T. (2018). *The Better Internet for Kids Policy Map*. <https://doi.org/10.21427/D79602>
- Observatorio de la Infancia e Instituto Nacional de Ciberseguridad. (2019). *Guía de uso seguro y responsable de Internet para profesionales de servicios de protección a la infancia*.

- Perkins, D., & Ritchhart, R. (2005). Six Key Principles of the Cultures of Thinking Project. *Project Zero*.
- Piscitelli, A. (2004). Nativos digitales. *Universidad de Lima - Contratexto*, 0(16), 43-56. <https://revistas.ulima.edu.pe/index.php/contratexto/article/view/782>
- Plataforma per l'Educació Mediàtica. (2019). *Plataforma per a l'Educació Mediàtica*. Consell de l'Audiovisual de Catalunya. <https://www.cac.cat/plataforma-leducacio-mediatica>
- Sanmartí, N. (2010). *Avaluar per aprendre. L'avaluació per millorar els aprenentatges de l'alumnat en el marc del currículum per competències*. . www.xtec.cat/edubib
- Servei d'Ordenació Curricular d'Educació Infantil i Primària. (2017). Currículum d'Educació Primària. *Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament*.
- Stanford History Education Group. (2016). Evaluating information: The cornerstone of civic online reasoning. *Stanford Digital Repository*, 29. <http://purl.stanford.edu/fv751yt5934>
- UNESCO. (2013). Global Media and Information Literacy Assessment Framework: Country Readiness and Competences. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)*, 152. www.unesco.org/...information/ (accessed 17 April 2018)
- UNESCO. (2017). *MIL as Composite Concept*. <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/media-development/media-literacy/mil-as-composite-concept/>
- Vattimo, G. (1990). El consumidor consumido. En J. Casado & P. Agudiez (Ed.), *El sujeto europeo* (p. 35-46). Fundación Pablo Iglesias.
- Vázquez Allegue, J. (2014). *Qué se sabe de... Los manuscritos del Mar Muerto*. Editorial Verbo Divino. https://books.google.es/books?id=QnWaDwAAQBAJ&pg=PT99&lpg=PT99&dq=primer+manuscrito+del+libro+de+exodo&source=bl&ots=wfuY_sA70Q&sig=ACfU3U1Th0mqKFI4cIFVMmqfXMWZJt1GGw&hl=ca&sa=X&ved=2ahUKEwiat_7k7snpAhXND2MBHWLzBAEQ6AEwA3oECACQAQ#v=onepage&q=éxodo&f=false

Wilson, C., Grizzle, A., Tuazon, R., Akyempong, K., & Cheung, C.-K. (2011).
Alfabetización Mediática e Informacional: Curriculum para Profesores. La
Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura.